

EUROPOS DOLERIAI

KAI PENKIAŠDESIMT BILIJONŲ PAJUDA...

Pagrindinė paskutinės piniginės krizės priežastis, be abejo, buvo pakitęs realus santykis tarp JAV dolerio ir V. Vokietijos markės, kuris nebeatitiko 'oficialiam' kursui, tačiau techniškai krizę įgalino bilijonai amerikiečių dolerių, laikomų užsieniuose. Visų pirma Europoje -- iš to ir pavadinimas 'Europos doleriai' bet taip Kanadoje ir Japonijoje. Tie bilijonai, -- kiek jų iš tikro yra, niekas visai tiksliai nežino, bet spėjama, kad apie 50 bilijonų, faktinai priklauso didžiosioms bizniskorporacijoms, kurių dauguma yra amerikiečių kontrole. Kadangi pinigą turi 'dirbti', t.y. nešti nuosimčius, jis paprastai laikomas ten, kur uždarbio galimybės yra didesnės. Europoje jos normaliai buvo ir yra didesnės. JAV 1969 m. spalio m. JAV-bėse kreditas, kovojant su infliacija, buvo gerokai suvaržytas ir nuosimčiai už paskolas pakilo, 15,4 bilijonai Europos dolerių grįžo į šį kraštą. Kai čia nuosimčiai buvo už paskolas atpiginti, Europos doleriai vėl grįžo, iš kur atkelia. Po truputį jie telkėsi Vokietijoje, kur, taip pat kovojant su infliacija, nuosimčiai už paskolas buvo pakelti. Dolerius čia viliojo ir vokiečių ūkio pastovumas.

Cia vertėtų priminti, kad dolerių skaičius užsieniuose visą laiką auga, nes JAV mokėjimų balansas per paskutinius 10 metų būdavo daugiau

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

siai pasyvus. Nors JAV ir daugiau išveža prekių negu įveža, jos visą laiką 'eksportuodavo' dolerius per turizmą (praėjusiais metais turistai iš užsienį išvežė 3,4 bilijonus dolerių). Maždaug tiek pat dolerių išplaukė ir per įvairius karinius kanalus (vien į Vietnamą ir iš ten į Europą 1,5 bilijono). Pagaliau ir JAV pramonė, steigdama savo įmones užsieniuose praėjusiais metais per 6,5 bilijonus dolerių.

Kadangi doleriu yra pagrįsta viso laisvojo ir iš dalies komunistinio pasaulio tarptautinė prekyba, niekas per daug nesirūpino jo santykiu su auksu. Net gali sakyti, kad doleris faktinai užėmė aukso vietą. Bet kadangi doleris yra tik popieris, kurio atspausdinimas nedaug kaštuoja, JAV ūkis dėl tų dolerių užsienyje ne tik ne nukentėjo, bet dar pelnė. Bet tokia padėtis galėjo be trukdymo tęstis tik iki tol, kol pasitikėjimas doleriu t.y. JAV ūkiu nesukėlė jokių abejonių.

JAV ūkį kamuoja infliacija, bet ji yra ir kiekvieno modernaus ūkiopalydovas. Nuo 1970 metų vasario mėn. iki šių metų vasario mėnesio kainos pakilo: D. Britanijoje 8,5%, Olandijoje -- 6,9%; Japonijoje -- 6,7%; Šveicarijoje 6,2; Prancūzijoje 5,3; Italijoje --

5,2; JAV -- 4,8; V. Vokietijoje -- 4,4; ir Belgijoje -- 3,7%. Kaip matome šioje lentelėje JAV ir Vokietija stovi žemiau už kitus kraštus. Kad taip visi kraštai būtų vienu laiku apsėsti infliacijos, pasaulio istorijoje atsitiko pirmą kartą.

Bet nepaisant tos bendros tendencijos, atskirų kraštų ūkiai ir jų ūkinė bei piniginė politika nėra vienodoje būklėje, užtat tarp jų valiutų atsiranda skirtumas, kurio anksčiau nebuvo, ir paskirų valiutų santykis turi keistis. Vokiečių gaminiai, markėmis skaičiuojant, buvo pigesni už užsienio tos pačios vertės gaminius, kas prašo arba pakelti jų kainą arba markės santykį su doleriu. Vokiečiai jau vieną kartą taip padarė, tačiau dabar atrodo, kad jie turi padaryti dar kartą. Penki žymiausi vokiečių ūkio tyrinėtojai, tačiau dabar konstatavo savo pranešimuose. Ne vienodapaziūra buvo tik dėl būdo. Vieni siūlė markę atpalaiduoti nuo oficialaus kurso, paliekant jį nustatyti pareikalavimo ir pasiūlydėsiui, kiti siūlė markės santykį su doleriu oficialiai pakelti.

"Europos dolerių" savininkams tai buvo signalas galimai daugiau dolerių perkelti į Vokietiją ir iškeisti į vokiečių markes. Bilijonai pajudėjo. Vokiečių emisijos bankas greitai turėjo tiek daug dolerių, kad panorėjęs galėtų gauti visą JAV auksą kurio tėra 11 bilijonų dol. vertės. Buvo dienų, kada Vokietijos dolerių atsargos augo po bilijoną dolerių į valandą.

Tokioje situacijoje V. Vokietijos vyriausybė turėjo tris išeitis:

1. Įvesti užsienį devizų kontrolę, bet tai su trukdytų laisvojo ūkio tekme. To pageidavo didieji Vokietijos bankai ir

Čiurlionio ansamblis, ruošdamasis kelionei į Venezuelą, po sėkmingo koncerto Detroite, šį šeštadienį koncertuos Clevelande. Jo kelionės maršrutas Venezueloje susiduria su kai kuriais sunkumais, bet manoma, kad Venezuelos lietuvių veikėjams inž. V. Venckui ir J. Bieliūnui darant visas pastangas, tie sunkumai bus pašalinti.

ČIURLIONIO ANSAMBLIO IŠVYKA SUSIDURIA SU SUNKUMAIS

SPECIALUS PRANEŠIMAS IŠ VENEZUELOS

Telefoninio tarpminio pasikalbėjimo metu, Venezuelos Lietuvių Bendruomenės Centro valdybos pirmininkas inž. Vl. Venckus nurodė Dirvos korespondentei, kad yra dedamos šiuo metu labai didelės pastangos tam, kad įveikti atsiradusias techniškas kliūtis, ryšium su Čiurlionio Ansamblio atvažiavimu į Venezuelą.

Aukštieji kariuomenės pareigūnai, sudarę planus dėl Carabobo mūšio pamėnėjimo Valencijos mieste birželio 24 d., su siduria su nenumatytais sunkumais. Valdžios rūpesčiu buvo pakviestos gausios delegacijos iš įvairių P. Amerikos valstybių, ir tų delegacijų sąstatas pasirodė būsiąs žymiai didesnis negu buvo numatyta. Atsiranda rimtų sunkumų

dėl transporto, gyvenamos vietos ir maisto parūpinimo, nes valdžia turės aptarnauti labai didelį kiekį svečių.

Yra iš anksto numatoma, kad Valencijos mieste tomis dienomis būsią užimti netikėtai visi viešbučiai, bet ir daug žmonių bus apgyvendinta privačiuose namuose. Vien tik meninės programoms kandidatuoja 27 skirtingos folklorinės grupės. Labai didelio Čiurlioniečių sąstato (arbi 100 žmonių) apgyvendinimas sudaro kariuomenės pareigūnams nemažą galvosūkį.

Atsakingi kariškiai tačiau nurodo, kad jie labai nori Čiurlionio ansamblio pasirodymo, taip, kad dar vyksta pasikalbėjimai kurių metu abi pusės deda visas pastangas tam, kad kliūtys galėtų būti pašalintos. Pasikalbėjimai yra draugiški ir nuosirdūs, tuo pačiu yra tikimasi kad bus prieita gerų rezultatų. Pasikalbėjimuose asmeniškai dalyvauja inž. Vl. Venckus ir Jurgis Bieliūnas.

Kadangi jau yra aukščiausias laikas sudaryti galutiną Ansamblio kelionės programą, valdyba tikisi prieiti galutinio su-

tarimo su vietiniais aukštais pareigūnais neveliau sekančios savaitės.

Prieš išsiunčiant šį pranešimą, lietuviams teko patirti iš patikimų šaltinių, kad Krašto Apsaugos Ministeris remia Čiurlionio Ansamblio atvažiavimą ir jo statusas yra davęs įsakymą įtraukti Čiurlioniečius į Carabobo šventės programą. Tuo pačiu reikiatiktis, kad minėtos kliūtys bus nugalėtos, galbūt tik su nedideliu kelionės tvarkaraščio pakeitimu.

Reikia pažymėti, kad su ypatinga energija veikia inž. V. Venckus ir J. Bieliūnas, nuolat konferuodami su šventės organizatoriais, kad Čiurlioniečiai būtų įtraukti į šventės programą. (js)

LANKĖSI VALSTYBĖS DEPARTAMENTE

Vlko pirmininkas dr. J. K. Valiūnas, lydimas Lietuvos Atstovo Washingtono p. J. Kajecko, š. m. balandžio 6 d. lankėsi Valstybės Departamente. Kelių valandų nuosirdžiamu pasikalbėjimu buvo paliesta daug mums svarbių tarptautinių klausimų, ypač ryšium su pastarojo mėto įvykiais Europoje bei Toliuose Rytuose. Valst. Departamento domėjosi dr. Valiūno paskutinės kelionės Europon įspūdžiais. Dr. Valiūnas Washingtono lankėsi Valst. Departamento iniciatyva.

PASITARIMAS LIETUVOS REIKALAIS

Vokietijoje gegužės 15 d. įvyko lietuvių visuomenės veikėjų pasitarimas Lietuvos reikalais.

Posėdis įvyko Vasario 16 gimnazijos patalpose. Pranešimą padarė iš JAV nuvykęs LLK pirm. V. Sidzikauskas.

Į pasitarimą, šalia Liet. Bendruomenės Vokietijoje ir Vasario 16 gimnazijos vadovybės, buvo pakviesti dar šie Vokietijoje gyvenantys lietuviai veikėjai: Europos Lietuvių Vyskupas A. Deksnys, Liet. Sielovados direktorius prel. J. Aviža, J. Glemža, dr. J. Grinius, J. Norkaitis, dr. J. Norkaitis, Stn. Vyktas ir iš Šveicarijos -- dr. A. Gerutis.

Nauja BATUN vadovybė

BATUN, organizacija siekianti Baltijos valstybių klausimą kelti Jungt. Tautose, š. m. gegužės 8 d. minėjo penkerių metų sukaktį.

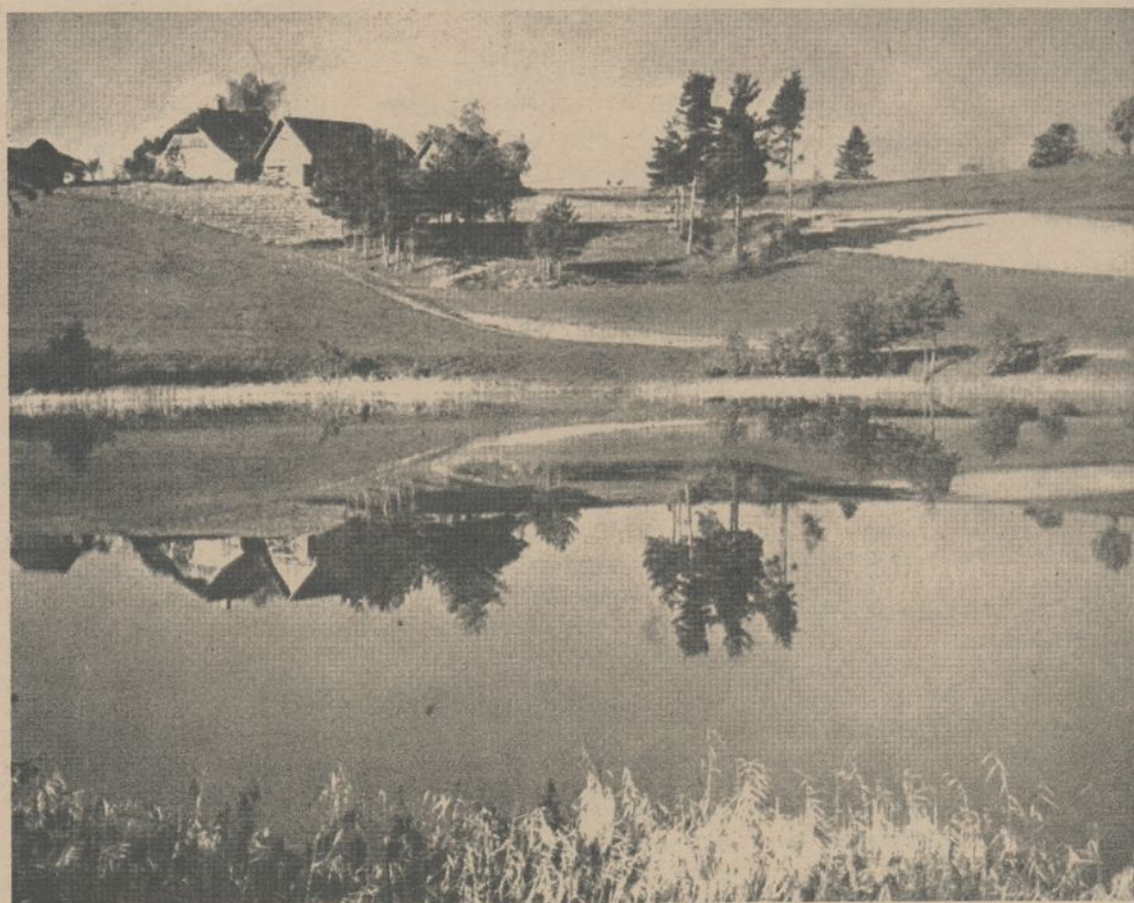
Posėdis įvyko New Yorke, "New Yorker" viešbutyje. Pirmininkavo BATUN direktorius -- antrininkas prel. J. Balkūnas. Sukaktuvini posėdį atidarė ligšiolinis vykd. pirmininkas K. Miklas, invokaciją sukalbėjo kun. N. Trepša. Platų pranešimą apie BATUN veiklą pateikė organizacijos prezidentas, estas, dr. Heino Ainso.

Posėdyje pateikti kiti pranešimai, priimta metų sąmata (18.000 dol.), apsvarstyti pasiūlymai įmanomu būdu pasauliui, ypatingai per Jungt. Tautose dalyvaujančių valstybių misijas kelti Baltijos valstybių likimą.

BATUN pasveikino Lietuvos gen. konsulas New Yorke A. Simutis, priminęs, kad pavergtose tautose tebevyksta pasipriešinimo kova, tos tautos gali būti palygintos su tyliais ugniakal-

niais, kurie gali prasiveržti. Simutis sveikino už pastangas Baltijos valstybių laisvės bylą laikyti gyvą tarptautiniame forume. Estų Taut. Tarybos vardu sveikino Ants Pallopo. Raštu gauta visa eilė sveikinimų.

Į BATUN vadovybę -- tarybą iš lietuvių išrinkti, -- K. Miklas, E. Kulber ir Vyt. Jurgėla (ant rininkais: prel. J. Balkūnas, D. Bulgarytė ir J. Budrevičius), iš latvių: N. Trepša, I. Rupners ir dr. U. Blukis, iš estų -- V. Vinkman, A. Juriado ir R. Virkmaa. Vėliau jie pasiskirstė pareigomis: BATUN prezidentas -- K. Miklas (jis ligšiol buvo vykd. pirmininku), vykd. pirmininkas Ints Rupners (latvis), vicepirmininkai: A. Juriado ir kun. N. Trepša, išdininkas -- R. Virkmaa (estas), sekretorius -- dr. U. Blukis (latvis), direktoriai: V. Vinkman (estas), E. Kulber ir Vyt. Jurgėla (abu -- lietuvių grupės nariai). (E)

Ramus Lietuvos peizažas

Australijos padangėje

ANTANAS LAUKAITIS

Rašytojas Pulgis Andriušis

ĮAMŽINKIME PULGĮ ANDRIUŠĮ

Australijos lietuvių tarpe Pulgis Andriušis niekuomet nemirs. Jo gili asmenybė, jo nuoširdumas, jo nepamainomas charakteris, nesekant jo kaip mūsų vieno iš įžymiausių rašytojų, mums dar ilgai, ilgai gyvens. Jo prisiminimui jau buvo suruošta Melbourne ir Adelaidėje labai geri ir pavykę minėjimai, sutraukę į didžiulius Lietuvių Namų savo pačio įvairiausių žurnalistinių nuotykių, savo jaunystės išdaigas, aprašytus išgyvenimus spaudoje ir pan., kurių galima būdavo klausytis be jokio laiko sąvokos ir kurių aprašymas spaudoje, arba atskiroje knygoje sudarytų tikrai dar vieną jo raštų knygą. Gerbė jį vyresnieji, gerbė jį ir jaunesnieji, gerbiau ir su nepaprastu pasididžiavimu skaičiausi ir aš esąs jo jaunesnysis draugas, maloniai ir nuoširdžiai pasilaikęs kiekvieną jo patarimų ir pamokymų "perliuką".

Tokį Pulgį Andriušį ir aš pažinojau. Ir ta mūsų pažintis jau buvo gana ilgoka. Sydnėje, Adelaidėje ir vėl Sydnėje ne vieną kartą teko klausytis gilių jo žodžių, duodančių patarimus žurnalistiniam rašyme, priejime prie žmonių ir kita. Pasakodavo ne vieną kartą Pulgis apie savo pačio įvairiausių žurnalistinių nuotykių, savo jaunystės išdaigas, aprašytus išgyvenimus spaudoje ir pan., kurių galima būdavo klausytis be jokio laiko sąvokos ir kurių aprašymas spaudoje, arba atskiroje knygoje sudarytų tikrai dar vieną jo raštų knygą. Gerbė jį vyresnieji, gerbė jį ir jaunesnieji, gerbiau ir su nepaprastu pasididžiavimu skaičiausi ir aš esąs jo jaunesnysis draugas, maloniai ir nuoširdžiai pasilaikęs kiekvieną jo patarimų ir pamokymų "perliuką".

Savo buvusioje gyvenvietėje Adelaidės Lietuvių Namuose, J.J. Bačtinio Vardo Bibliotekos vadovybė suruošė P. Andriušio pagerbimą, kurį paruošė ir pravedė vietos teatro artistai J. Neverauskas ir V. Baltutis. Įžanginiame žodyje P. Pusdešris jautriais žodžiais apibūdino rašytoją ir jo kūrinių nemirtingumą. Pagerbus velionį minutės atsistojimu, atvykęs iš Melbourne rašytojas A. Zubras paskaitoje "Pulgis Andriušio Palikimas" plačiai apžvelgė rašytojo kūrybą, jo veikalus ir jo atliktus literatūrinius darbus, cituodamas paskiras jo kūrybos ištraukas. Prelegento žodžiais, P. Andriušis gali prilygti prie mūsų didžiųjų lietuvių rašytojų klasikų, kaip Kr. Donelaičio, S. Daukanto, V.K. Mickėvičiaus ir kitų, kurie savuoju būdu išliko į lietuvių rašytojų viršūnes. Jo veikalai, kaip "Anoj Pusėj Ežero" ir "Sudiev Kvietkeli" gali tikrai klasiškai reprezentuoti Rytų Lietuvos Aukštaitius. Čia parodytas nepaprastas žodžingumas, jo veikalus padaro tokius žodiniai turtingus ir pilnus naujų žodžių ir išsireiškimų, duodančių ir parodančių skaitytojams lietuvių kalbos turtingumą, Aukštaitišką tarmišką darnumą, kuris daugeliu atvejų tegali ir pasilikti tik lietuvių literatūrinuose veikaluose, jokiū būdu negalint tų paskirų žodžių ar išsireiškimų išversti į bet kurią kitą kalbą.

Meninėje programoje klausytojai išgirdo velionies balsą iš Amerikoje išleistas plokštelės "Proza ir Poezija", kai vėliau V. Baltutis gyvai ir meniškai paskaitė ištrauką iš "Sudiev kvietkeli", V. Ratkevičius ir romano "Tipelis" ir V. Baltutis, V. Ratkevičius ir J. Neverauskas davė menišką ištrauką iš P. Andriušio verstos knygos "Don Kichotas". Po solistinių G. Vasiliauskiens, akompanuojant R. Kubilietį, dainų, minėjimas buvo užbaigtas J. Neverausko skaityta ištrauka iš "Anoj Pusėj Ežero".

Panašiai įspūdingas P. Andriušio minėjimas praėjo ir Melbourne, kurį pradėjo Krašto Kultūros Tarybos pirmininkas A. Šeikis, pristatydamas patį rašytoją ir nušviesdamas jo darbus. Rašytojo kūrybos ištraukas skaitė D. Juškaitė, A. Karazijienė, J. Didžytė, P. Jokūbaitis ir P. Rūtenis. Šią minėjimo programą išplėdė daugumoje mūsų jau čia užaugusi jaunoji karta, kurie savo gražia lietuviška tarsena ir pilnu išgyvenimu davė labai puikų vaizdą visų skaitytų P. Andriušio veikalų ištraukose. Meninę dalį išplėdė solistas P. Rūtenis, pianistė D. Levickienė ir P. Vaičiaitis deklamuo-damas porą A. Gustaičio eilėraščių apie P. Andriušį.

Įspūdingą vaizdą darė prie salės įėjimo durų išstatyti visi P. Andriušio raštai ir gražiai papuošta meninė lenta su visų jo knygų ir kitų veikalų sąrašą, kurių yra 12 ir keturi knygų vertimai. Sydnėje taip pat labai greitai laiku numatomas suruošti velionies atminimo minėjimas, kurį rengs čia esantis "Plunksnos Klubas", vadovaujant jo pirmininkui rašytojui V. Kazokui.

Gražu yra, kai Australijos lietuvių savo kultūriniuose parengimuose, akademijose prisimena šį mūsų žinomąjį rašytoją. Galia, kad ta negailestingoji mirtis išplėšė P. Andriušį iš lietuviškosios šeimos. O gi tikrai dar jis, pilnas savo kūrybinio gaījumo, niekuomet nestingančių naujų idėjų, galėjo dar daug daug duoti mūsų literatūriniam lobui. Be literatūros ir rašymo mėgo labai Pulgis ir muziką, kaip klasikų Beethovną ir ypatingai jo "Devintąją Simfoniją". Ateityje planavo jį parašyti literatūrinę simfoniją ir tam buvo jau padaręs pagrindinius planus. Tačiau šiam ir daugeliu kitų užsimojimų kelią pastoj mirtis. Būdamas dar tik 63-jų metų, nesulaukęs Pulgis savo gimtadienio, turėjusio būti kovo mėn. 18-tą dieną. Gyvenimo siūlas nutrūko čia, tolimoje Australijoje, Fulgencijaus Andrusėvičiaus, mažai kam žinomo šiuo vardu ir šia pavarde, kuriuos jis vėliau pakeitė mums gerai žinomam Pulgiui Andriušiu. Nesulaukęs jis ne savo rinkinių raštų, trijuose tomuose, išleidimo. Pasirodė tik pirmasis tomas ir eina gandai, nežinau ar teisingi, kad kiti du tomai kurį laiką nebus išleidžiami, kas tikrai būtų skaudu.

Adelaidėje yra sudarytas specialus komitetas ir renkamos lėšos pastatyti velioniu paminklinį antkapį ir šis darbas eina labai sparčiai. Puiku ir gražu, kai Australijos lietuvių bendrai paminklu pagerbia savąjį rašytoją, tačiau aš manau, kad savo darbais, savo kūrėyba Pulgis Andriušis yra daugiau nusipelnęs negu vien tik granitinio antkapio. Mūsų visų, čia reikalas eina jau ne vien tik apie Australijos lietuvių, pareiga būtų jam pastatyti daug didesnį jo atminimo paminklą, tai yra amžinąjį kultūrinį paminklą ir tas galima būtų, kartu su Amerikos, Kanados ir kitų kraštų lietuvių jėgomis taip lengvai padaryti. Manau, neapsiriksiu pasakydamas, kad jeigu mes galėtume išleisti ne tik sekančius du "Rinkinių Raštų" tomus, bet vėliau ir visus jo paliktus dar neišspausdintus raštus, tai neskaitant to literatūrinio turto, kurį mes įnešume į mūsų dvasinį lobyną, mes lygiai tuo pačiu ne tik Adelaidės kapinėse, bet ir visame pasauli-

VIENERI METAI BE ANTANO KRAUSO

IGNAS ALEKNA

darbas duos našių vaisių, jei jis bus atliekamas nuoširdžiai ir su telktinėmis organizuotos didesnės ar mažesnės bendruomenės pastangomis. Todėl nenuostabu, kad Antaną jau nuo pat gimnazijos suolo ma tome įvairių organizacijų aktyviu nariu, pradininku, vadovu, patarėju bei rėmėju.

Gimnazistą Antaną su žavėjo dvasios galiūnas Vydūnas. Juo sekdamas Antanas visą gyvenimą buvo vegetaras ir aktyvus vegetarų d-jos narys. Vegetarinio gyvenimo pirmumą skelbdamas žodžiu ir raštu, redagavo d-jos laikraštį "Širdies Liepsna".

Vydūno filosofinių - teosofinių idėjų paveiktas Antanas su draugais Telšių gimnazijoje įsteigė Sielos Kultūros Ratelį ir redagavo ratelio leidžiamą laikraštėlį.

Įsteigus Lietuvių Skautų Sąjungai, Antanas visa širdimi pasinėrė jos darbuose. Jis praėjo visus skautiškos veiklos laipsnius ir išgijoja vis tolyn ir tolyn -- į amžinybę, į užuomarštį...

Metams praslinkus po a.a. Antano mirties, daugeliu atvejų yra tuščios vietos, kuriose buvo Antanas ir kurių niekas ne pajėgia užpildyti, nepajėgia jo pavaduoti.

Ir kur tik pažiūrime, visur matome jo giliai įmintas pėdas, kurios bylotė byloja, kad čia praėjo pasisventęs, ištermingas, darbštus, taurios dvasios, jaunatviškos širdies tautietis. Antanas visada, nežiūrėdamas savo asmeniškų reikalų, nepasakė ne, jei tik buvo kreiptasi į jį tautiniu -- lietuvišku reikalu. Jį matėme uolų susirinkimų dalyvi, kruopštų ir nuoširdų plunksnos darbuotoją, entuziastinę jaunimo draugą -- duosnų lietuviškų židinių rėmėją, visa širdimi pamilusį lietuvišką knygą, kurią ne tik pats rinko kaip bitelė iš savo namus, bet ir nenuilstamai platino tautiečių tarpe, jautriai išgyvenanti lietuviškos dainos subtilią harmoniją, šviesų jaunimo auklėtoją - mokytoją, lietuviškos kultūros puoselėtoją ir skatintoją, sąžiningą pareigų vykdytoją, lietuvių garbės gynėją, rūpestingą šeimos narį, taurios širdies ir aukštos moralės žmogų.

Antanas Krausas, dirbdamas šakotos apimties darbą, matė, kad tik tada

suvažiavimų dalyvis, ilgametis Krašto V-bos Kultūros Tarybos Lituanistinės sekcijos pirmininkas, savaitgalio mokyklos steigėjas ir ilgametis mokytojas, mokytojų konferencijų organizatorius, lituanistinių rašinių konkursų organizatorius, vadovėlių mokykloms parūpintojas ir t.t.

Lietuvis "boltu" vadinamas buvo mažai žinomas šio krašto žmogus. Antanas aktyviai jungiasi į Australijos Kultūros Fondo kūrimą, kurio tikslas ne tik palaikyti ir skatinti lietuviškos kultūros ugdymą ir puoselėjimą savųjų tarpe, bet taip pat rodyti ir šio krašto žmogui mūsų kultūrinį savitumą.

Susilpnėjęs L.K. Fondo veiklai, Antanas su vienminčiais steigia Melbourne "Čiurlionio" diskusijų klubą, kurį steigia ištraukti ir bestudijuojanti mūsų jaunimą.

Lietuviškasis židinyss -- Lietuvių Namai Antanui buvo tiek reikšmingi lietuvių kultūros ugdymui ir lietuviybės išlaikymui, kad jis ne tik įstoja į Melbourne Lietuvių Klubą nariu, bet pasidaro vienu didžiausių savo įnašais jų rėmėju.

Pritardamas minčiai, kad lietuvis lietuviui privalo padėti, Antanas įstoja į Lietuvių Koop. Kredito D-ją "Talka" nariu ir pasidaro vienu iš pirmaujančių taupytojų. Jis tiki, kad jo idėtu "Talkon" doleriu galės būti paremtas, reikalui esant savas tautietis.

Atsikuriant Melbourne Tautinei Lietuvių Studentų Korporacijai "Romuva", Antanas pritardamas jos tikslams, priima Korporacijos spalvas, o taip pat ir visas pareigas, kurių pareikalaus iš jo Korporacijos vardas ir garbė. Antanas nebuvo šykštus nei lėšomis, nei savo patarnavimais visoms organizacijoms, nors ir nebūdamas jų nariu. Tuo parodė, kad organizuotame ir sutartiniame darbe yra vienintelė mūsų šiam krašte išlikimo lietuvių galimybė ir ateitis.

Metams praslinkus po Antano Krauso mirties, neturiu geresnių žodžių jo atminimą pagerbti, kaip pakartoti buvusio Melbourne Apylinkės pirmininko ir jo mokinio Martyno Didžio žodžiais:

"Stovime nuliūdę ir išsigandę, nes staigi mirtis per anksti išplėšė

EUROPOS DOLERIAI...

(Atkelta iš 1 psl.)

sunku apskaičiuoti to stabdžio galutinus rezultatus, jie gali pasirodyti kenksmingi, bet juos jau sunku būtų ištaisyti.

3. Atsisakyti nuo tvirtai nustatyto kurso. Galėdama laisvai manipuliuoti, vyriausybė ir emisijos bankas gali taip paveikti kursą, kad jis su laikytų nuo Vokietijos valiutos spekuliantus ir kartu nepaveiktų ūkinės konjunktūros.

Tuo trečiu keliu po didesnių ginčų V. Vokietija ir apsisprendė eiti. Amerikiečiai iš to, aplamai imant, jokių nuostolių nepatyrė, bet europiečius paskutinė piniginė krizė gerokai supykino. Italija ir Prancūzija savo valiutų santykių su doleriu atsisakė pakeisti. Vokietijos pavyzdžiu pasekė Olandija. Šveicarija savo kursą pakėlė 7%, Austrija -- 5%. Visa tai įneš nemažos painiavos į tarpusavyje santykius Europos Bendroje Rinkoje ir, atrodo, atitolino bendros Europos valiutos įvedimą.

iš mūsų tarpo vieną iš šviesiausių lietuviškos bendruomenės asmenybių, mirtis mums atėmė mūsų Antaną Krausą, kuris buvo, kaip Vincas Kudirka yrapasakęs vienas iš tų kertinių stulpų, kuris prilaikė mūsų namo sieną".

REZISTENCIJA

ROMA RAS

R. SPALIS

Su "Rezistencijos" romanu mums atsiskleidė toks rašytojas, kokio neturėjome lietuvių literatūroje nuo V. Pietario "Algimanto". Tik "Rezistencija" už "Algimantą" įdomesnė, nes vaizduoja mums artimesnę praeitį ir artimesnę lietuvių rūpesčius, kurie ne vienam yra tapę sunkiomis neišsprendžiamomis problemomis. (Dr. J. Grinius, Aidai Nr. 2, 1971).

Išleido Viltis. 429 psl. Kietais viršeliais 6 dol. Gaunama Dirvoje ir pas platintojus.

PETKUS
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRYŠ MODERNIOS KOPLYČIOS

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILTIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA IŠEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŪRA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAMIS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBOTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

SPEKULIACIJA PRAEITIMI

Okupuotoje Lietuvoje begėdiškai spekuliuojama praeitimi. Istorinės studijos yra pats didžiausias istorinės tikrovės falsifikatas. Akivaizdus melas, prasimanymai, faktų iškraipymas, reiškinų vadinimas ne jų vardais -- viskas tai sudaro esminę tarybinės istorijos atramą. Tainėra naujiena. Tai senas reiškinys, kaip sena yra tarybinė sistema pačioje Rusijoje. Stalinas liepė ištrinti iš paveikslų Trockį, ir jis buvo ištrintas. Į Trockio vietą įpiešė Staliną, sustojusį greta Lenino. Kasmetiniai Sovietų Enciklopedija perrašymai ir kasmetiniai vis naujų knygų indeksai viešose bibliotekose liudija, kad istorija nuolat ir nuolat tam poma ant egzistuojančio politinių jėgų ir asmenų santykio balanso. Kas vakar buvo aiškinama vienaip ir kas vakar buvo galinga persona, šiandien gali nieko nereikšti, ir dėlto, nevertas būti Enciklopedijoje arba paveiksle.

Kaž kokiais sumetimais, literatūros ir kultūros reikalams leidžiamas žurnalas Pergalė, 1971 metų sausio numerį, prabilo tipingu, tarybinu, "demaskuojančiu stiliumi apie sovietinės invazijos 1940 metų įvykius. Rašinių iškepė Vytautas Kancevičius, pavadinęs savo darbą "Nutrauktas samokslas".

Rašinio temai pasilimtas tariai buvęs įvykis. Tai prezidento Antano Smetonos pastanga, už koalicinio ministerių kabineto ribų, patirti iš Vokietijos, "ar Vokietija sutiktų paimti Lietuvą savo protektoratą ir kaip Vokietija reaguotų į santykių tarp Lietuvos ir TSRS pablogėjimą".

Paėmęs ašimi tą "demaskuojančią" temą, Kancevičius ipynė į pasakojimą visą eilę asmenų, Lietuvos Saugumo organų ir Ryšių su Sveikata pareigūnų. Visa to rašinio tendencija yra baltas siūlas siūtas tikslas "įrodyti", kad Raudonosios armijos tankų invazija išgelbėjo Lietuvos "liaudį", nuo perdavimo tos "liaudies" į vokiškųjų nacių kontrolę.

Jeigu, anot Kancevičiaus, Antano Smetonos slapsti pasitarimai atneštų jam pageidaujamus rezultatus, Vokietija užimtą Lietuvą ir užkrautą Lietuvai savo terora ir savo gestapo kontrolę.

"Orientavimasis į Vokietijos globą, i Lietuvos kariuomenės ir vyriausybės internavimąsi Vokietijoje, buvo logiška A. Smetonos antitarybinės politikos tąsa", tvirtina Kancevičius. Bet tas tvirtinimas pats savyje nėra logiškas, nes neatitinka istorinei tiesai. Viename tvirtinime yra tik viena teisinga premisa: Smetonos politika buvo antitarybinė. Bet gi dėstomuoju laiku Lietuvoje jau buvo sovietinių dalinių dislokacija. Sovietiniai gaivalai jau dominavo militarinei Lietuvos terena. Vokietija, kuri, anot Kancevičiaus, buvo Smetonos gundoma okupuoti Lietuvą ir paimti ją savo protektoratą, turėtų skaitytis ne su Lietuvos prezidento doktrina, bet su Sovietinės imperijos militariniu apetitu. Todėl kvaila net prileisti mintį, kad pagal "drauginumą" sutartį išleisus i Lietuvą sovietinius dalinius, būtų prasmede ieškoti vokiškojo protektorato. Juk tam buvo laikas anksčiau ieškoti, teirautis, net reikalauti Lietuvos interesų gynimo prieš priverstinę sutartį su Maskva pasirašant. Jeigu tada tam tikrų "sąjungininkų" pagelbos nebuvo rasta, kodėl, esant Sovietams Lietuvos teritorijoje ir Lietuvai susirišus su Sovietais "drauginumo" sutartimi, Lietuvos prezidentas, slapta nuo jo ministerių kabineto, ieško galimybės vokiškojo protektorato Lietuvai ir per politinės policijos (Gestapo) kanalus?

Todėl Vytauto Kancevičiaus dėstoma tema yra nelogiškas melas. Juo labiau prasimanymą išduoda detalės. Savo melui paremti, Kancevičius dėsto vieną kitą smulkmeną iš Lietuvos saugumo ir Gestapo santykių. Tačiau tie santykiai, kaip nurodo jis pats, buvo tikrai greta esančių, kaimyninių valstybių būtinų santykių ribose. Kad ir kaip stengėsi Kancevičius "įrodyti", kad Lietuvos saugumas šnipinėjo sovietinių karinių pajėgų dislokaciją ir apie tai pranešinėjo Gestapui, autorius nepajėgė atrasti nei vieno konkretaus fakto. Jeigu jis tokių atrastų, jis išdėstytų toki visoje pilnybėje. Todėl absoliutus Kancevičiaus rašinio išpūdis neišsimuša iš naujienos žanro, apie kurį sakoma "iš piršto iščiulpti faktai".

Fantastiškai skamba

Jungtinės Amerikos Valstybės ilgą laiką didžiavosi savo vertingomis aukso ir sidabro monetomis. Deja, tie laikai praėjo... Ypač mėgiama krašte buvo stambi sidabrinė dolerio vertės moneta. Jos prototipas, vadinamas "Kontinentalinis doleris", pasirodė Amerikoje dar 1776 m.

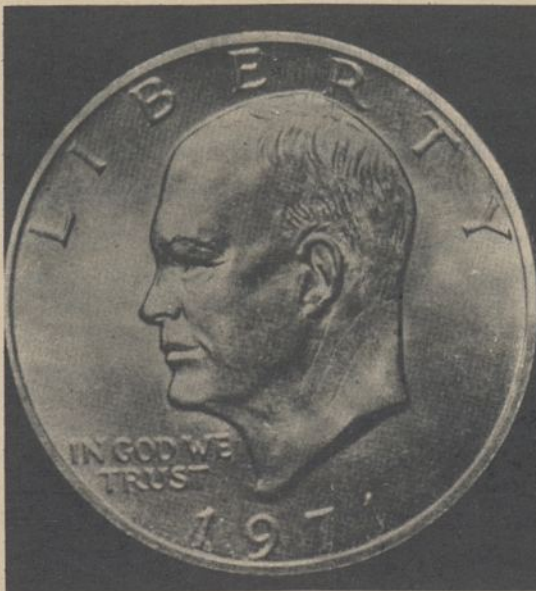
vien tik iš Kancevičiaus "šaltinių" faktas, kad A. Smetona kvietė generolą V. Vitkauską kartu bėgti į Vokietiją, nes ten "rezervuota banke bent pradžiai kokie 70 tūkst. litų". Kaip žinia, generolas V. Vitkauskas išdavikiškai apleidopaskutinįjį posėdį prezidentūroje, išskubėjęs sutikti sovietų dalinius. Prie kokių gi aplinkybių galėjo prezidentas išleisti i toki "pabėgti gundantį" pasikalbėjimą su kariuomenės vadu? Kur tokio "pasikalbėjimo" logika? Atrodo, toks pasikalbėjimas atsirado generolo V. Vitkausko "memuaruose", kuriuos jis parašė, arba jam parašė, prieš pat jo mirtį.

Absoliutus melas yra Kancevičiaus tvirtinimas, kad A. Smetonai bėgant į Vokietiją ministras A. Tamošaitis "ėmėsi žygių sutrukdinti interuotis Vokietijoje". Tuo tarpu, tikrovėje, pats ministras A. Tamošaitis bėgo kartu su generolu K. Musteikiu per Eitkūnų užkardą, ir tik dėl pasieinio kareivių grąsos, nervų neišlaikęs, neperbėgo sienos.

Visa savo rašiniui medžiagą Vytautas Kancevičius paėmė iš sovietinių šaltinių, iš sovietinius kalėjimus sukištų Lietuvos ir Vokietijos pareigūnų, ir iš kvailių, kaip generolas V. Vitkauskas, "memuarų".

Tokio rašinio prigimtis nei stebina, nei yra "demaskavimas". Taisėna plokštelė "įrodyti", kad Lietuvos vyriausybė buvo artimam sąlytyje su nacių Vokietija, ir kad Raudonoji armija "išdavė darbo liaudį" nuo nacių intervencijos. Kelia klausimą tik tai šitokio rašinio tikslas. Kelia klausimą okupanto tikslas iš naujo pašildyti toki seną patiekalą.

Ir "pašildymas" juo neįtikimas, nes Vytautas Kancevičius "užmiršo" įvardinti savo tvirtinimų ir naudotų citatų šaltinius. (Pram.)

Padidintas Eisenhowerio doleris.

Kalyklų dep. nuotrauka

NAUJOJI MONETA — EISENHOWERIO DOLERIS

JONAS K. KARYS

Turimomis žiniomis, sidabrinis dolerio monetų buvo išleista netoli bilijono. Vienok, kaip visi žinome, apyvartoj jų seniai nėra. Šiandien reikia sumokėti už vieną -- priklausomai nuo datos, laidos, stovio tarp trijų popierinių dolerių ir pus-trečio tūkstančio. Labiausiai ieškomas šiais laikais mažiausios 1804 m. laidos sidabro doleris; kas jį gerai išlaikytą turi ir linkęs parduoti, gali užsiprašyti apie 36.000 dolerių...

Iždo rūsiuose yra užsilikusių milijonai įvairių datų kalimo dolerių. Visos tos monetos dabar kur kas brangesnės, negu rodo jose išmuštas įrašas. "One Dollar" -- vienas doleris. Kitos jų net brangiomis numizmat. retenybėmis virtusios.

Amerikos visuomenė savo sidabrinės monetos naipatol neužmiršo. Tik tauriųjų metalų suvaržymai stabdė jos reikalavimus. Tačiau, kai 1969 m. kovo 28 dieną mirė ižymus generolas -- prezidentas Eisenhoweris, išmušė amerikiečiams tinkama valanda griežtai tokios monetos su "Ike" portretu reikauti. Pasipylė vyriausybei, kongresmanams, senatoriams laišakai, siūlymai prašymai.

Reikalas atsidūrė Kongrese. Beveik be opozicijos abiejuose Rūmuose sutarta, jog tokios monetos reikia, jį turinti būtų išleista, tik dauguma atstovų ir senatorių atsisakė pavartoti jai kaldinti sidabrą. Anot jų, ir tai yra tiesa, jokia sidabrinė moneta šiais laikais apyvartoje išsilaikyti negali. Pagaliau buvo nutarta kaldinti naująją dolerinę iš vario-nikelio, kaip nuo 1965 m. kaldinamos 10 ir 25 c. monetos, o nuo šių metų pradžios (bus) kaldinamas ir pusdoleris.

Reguliarių monetų projektus priima ir jose mušdintinus vaizdus pasirenka bei tvirtina paprastai Iždo Sekretorius. Naujosios dolerinės atveju pats Kongresas nustatė, kad jos vardinė pusė bus "mirusiojo Prezidento Dwight D. Eisenhower atvaizdas." Todėl ši moneta dar projekte imta vadin-ti "Eisenhower Dollar" -- Eisenhowerio doleriu; kai kas jau taria arba rašo ir "Ike Dollar". Lygiai pats Kongresas per įstatymą išakmiai liepė

mušdinti antrojo dolerio pusę toki vaizdą, kuris simboliškai primintų Apollo II erdvių žygį ir tuo pačiu pagerbtų Amerikos astronautų lėmėjimus.

Reta išimtimi, šalia apyvartinių Eisenhowerio dolerių įstatymas įpareigojo Iždo Sekretorių išleisti 150 milijonų tos pačios monetos "sidabrinų", su 40% sidabro priemaiša. Š. m. kovo 31 dieną San Francisco Monetų Kalykla jau pradėjo jas kaldinti. Tačiau šios dolerinės apyvartai neskirtos: jos bus parduodamos visuomenei, kaip suvenyrai, iš kalyklų.

Apyvartinis Eisenhowerio doleris išeis metalurgiskai sumušdintas iš 3 sluoksnių vario ir nikelio metalų kombinacijos. Išoriniai sluogsniai -- 75% vario ir 25% nikelio lydinys, abu sverią ne mažiau 30% visos monetos svorio; vidurinis sluogsnis varinis. Visas monetos svoris -- 22,68 g. jos skersmuo -- 1,5 in. (38,1 mm). Šis Eisenhowerio doleris pasirodys apyvartoj gale šių metų ir bus kaldinama tiek, kad niekad prekyboje nepristigtų.

Tais pačiais pavyzdžiais kalyklos pagamins 150 mil. "sidabrinų" bei suvenyrinių Eisenhowerio dolerių. Jie taip pat bus "sumuštiniai" bet iš sidabro-vario metalų kombinacijos. Abu išoriniai sluogsniai -- 80% sidabro ir 20% vario lydinys, sverią drauge ne mažiau 30% visos monetos; vidurinis sluogsnis -- toks abiejų tų metalų lydinys, kad pati moneta svertų 24,592 gramus ir joje būtų 9,837 g. sidabro (40%) ir 14,755 g. vario (60%).

"Sidabriniai" doleriai -- suvenyrai numatyti ir bus dveji: iki 130 mil. bus jų nukaldinta įprastai padarytais štamais, normaliais būdais, auto-

matiškai, -- tai bus vadinami "Uncirculated coins" ir parduodami, kaip nevartotos monetos po 3 dolerius už vieną; likusieji 20 mil. išeis iš kalyklos nukaldinti specialiai, tobulai, "proof" -- iš rinkinių, rūpestingai apglūdintų plokštelėlių, ypatingu dėmesiu pagamintais štamais, leidžiant plokšteles mašinin ranka, imušant monetos veidus ne vienu smūgiu, kaip paprastai, o dviem... Vienos tokios monetos kaina bus 10 dolerių.

"Sidabriniams" Eisenhowerio doleriams užsakyti blankus bus galima gauti komercijos bankuose, paštu ir kongresinėse įstaigose nuo š. m. birželio 18 dienos. Pačiuose blankuose bus nurodyta, kur, kada ir kaip tuos užsakymus įteikti. Vienam asmeniui bus leidžiama įsigyti ne daugiau penkių tos ar ir kitos rūšies čia kalbamų suvenyrų-monetų.

Naujausiojo Amerikos dolerio obverse, tarp įprastų įstatyminių legendų bei motto, padėtas buv. Prezidento Eisenhowerio portretas -- galvos profilis kairėn. Antrojo pusės, centre, matome ramų, taikų, sualyvos šaka naguose Erelį, benutupiantį "Ramybės" (tranquillity) vietovėje ant duobėto mėnulio. Virš dešiniojo jo sparno ir galvos -- nutolusi žemė... Šie vaizdai simboliškai reprezentuoja istorinę Apollo II 1969 m. liepos mėn. 21 dienos misiją, kai pirmas žmogus išlipo mėnulyje. Dalis to didžio Amerikos astronautų žygio garbės tentanti ir Eisenhoweriui, nes šio krašto erdvių tyrinėjimo programa pradėta dar jam prezidentaujant. Trylika lanku juosiančių monetos lauką penkiakampių žvaigždžių reiškia skaičių pirmųjų Amerikos valstybių, susijungusių į Jungtines Valstybes.

Abiejų Eisenhowerio dolerio pusių modelius sukūrė -- pagamino vyriausias JAV Monetų Kalyklos skulptorius bei rašytojas Frank Gasparro, dirbęs šioje srityje nuo 1942 m. Jo inicialai, FG, padėti figūros kaklo piūvyje ir, antrojo pusės, žemiau Erelio uodegos.

Gasparro kūrybinė veikla Kalykloje apima portretūrą, žemo ir aukšto reljefo medalius, visokias insignijas. Tarp visos eilės medalių, jis yra sukūręs Lincolno cento ir Kennedžio pusdolerio antrąsias puses.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRYs MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

pro žiūrą

M. SARGENIS

TIKRIEJI MILITARISTAI

Gegužės pirmoji yra viso pasaulio darbininkų šventė. Dem okratiniai kraštai ją švenčia laisvai ir taikingai, iškeldami darbininkų reikšmę gyvenime. Komunistiniai gi kraštai prievarta suvaro darbininkus demonstruoti ir garbinti savo vadeivų. Tose jų demonstracijose daug triukšmo, daug melo, daug šūkavimų ir grūdojimų.

Šiemet vokiečių televizija parodė, kaip buvo švenčiama Gegužės pirmoji Rytų Berlyne ir Maskvoje. Rytų Berlynas, tarytum pasirusęs jau šiandien pradėti karą, pademonstravo karinę "galybę". Gatvėse demonstratyviai defiliavo įvairių rūšių kariuomenė, riedėjo gausybė tankų. Trūko tik rusiškos dainos: "Jeigu karas rytoj..." Maskva šiemet atsisakė nuo karinio parado, matyt, norėdama parodyti pasauliui, kad mes esame nekalti avinėliai, tačiau iš tikrųjų tėra tik Maskvos politinis manevras. Maskva ir taip suranda pakankamai progų pademonstruoti savo militarinei "galybei". Jei ir karą pradės, tai Maskva bus nekalta, o Rytų Berlynas ar kuris kitas komunistinis satelitas.

NAUJAS RYTŲ VOKIETIJOS KVISLINGAS

Walteris Ulbrichtas, 77 m. senis, ilgametis Rytų Vokietijos komunistinio režimo varovas, KP generalinis sekretorius, mažiukas stalinukas, netikėtai dėl senatvės pasitraukė iš pareigų. Retas atsitikimas, kad komunistų vadeiva pats trauktųsi iš pareigų. Galimas dalykas, kad Maskva jį privertė pasitraukti. Pagal dėsnį: maurus savo atliko, maurus gali eit... Mums nelabai ir įdomus tas ožkabarzdis Ulbrichtas. Jis Lietuvai tik tiek pakenkė, kad dar labiau uždarė duris į Vakarų Europą.

Naujuoju Rytų Vokietijos SED (tai faktinai Maskvos komunistų partijos filialė) generaliniu sekretoriumi, faktinuoju R. Vokietijos valdytoju yra paskelbtas Erichas Honeckeris, 58 m. amžiaus, agresyvus ir išdresiruotas komunistas. Vokiečių spauda jį vadina politroku. Jis yra pasižymėjęs enkavedistiniais gabumais, benaikindamas Rytų Vokietijos opoziciją. Taigi, kietoji Stalino politinė linija bus ir toliau tęsiama Rytų Vokietijoje.

Nespėjo Honeckeris perimti valdžią ir tuoj užgiedodį, kad jis ves tokią politiką, kuri dar labiau atskirtų Rytų Vokietiją nuo Vakarų. Vakarų Vokietijos politikus jis išvadino imperialistais, reakcionieriais ir fašistais. Tai sena Maskvos giesmė, kurią dabar pavedė giedoti Honeckeriui. Iš Honeckerio pareiškimų galima spręsti, kad jis bus kietas riekšutas W. Brandtui perkąsti. Viena kas aišku, kad Honeckeris nemažiau bus ištikimas Maskvos kvilingas, kaip Ulbrichtas. Tik Ulbrichtas savo svajonės sujungti Rytų ir Vakarų Vokietijos po komunistine vėliava neįvykdė, o Honeckeris šio tikslo sieks rafinuotai ir atkakliai.

PERSEKIOJAMI UKRAINIEČIŲ RAŠYTOJAI

Laisvoji pasaulio spauda dažnai ir daug rašo apie komunistų persekiojamus rusų rašytojus ir intelektualus, tačiau nutyli ukrainiečius. Matyt, ši spauda neskiria ukrainiečių nuo rusų. O tai daroma didelė skriauda ukrainiečių tautai, kuri nenori būti Maskvos imperialistų valdoma.

Neseniai ukrainiečių laikraštis "Šliach pere-mogi" paskelbė laišką UNO gen. sekr. U. Tantui. Šiame laiške U. Tantui nurodoma, kad daugybė ukrainiečių rašytojų, intelektualų, studentų yra komunistų persekiojami dėl jų politinio nusistatymo, dėl jų viešo pasisakymo už nepriklausomą, demokratinę Ukrainos valstybę. Valentinas Morozas esąs nubaustas 9 metams kalėjimo. Minimi dar šie nubausti rašytojai: Karavanskis, Sokulskis, Kulchynskis, Masyutko, Krasivskis, Horynas. Taip pat keleta ukrainiečių moterų, kurios sėdi per 20 m. kalėjimuose.

Prašoma ne tik ukrainiečiams, bet ir visoms komunistų pavergtomis tautomis suteikti žmogaus teisių deklaracijos ir UNO chartos laisvo apsisprendimo teises. Bet ar U. Tantas šiam ukrainiečių prašymui duos eiga, labai abejoju, nes U. Thanopolitinės simpatijos kaž kodėl yra labai linkusios į Maskvą. Lietuviai labai užjaučia ukrainiečius ir jiems solidarizuoja sunkioje kovoje dėl nepriklausomos Ukrainos valstybės įkūrimo.

laiškai Dirvai

GERBIAMAS REDAKTORIAU,

Jūsų redaguojamoje Dirvoje (1971.IV.28 Nr. 32 ir 1971.V.7 Nr. 35) "Mums rašo" skyriuje abiejuose numeriuose buvau paliestas ryšium su mano straipsniu "Visuomeninės veiklos darnos ieškant" (Dirva, 1971.III.10 Nr. 18). Abiejuose laiškuose yra kai kurių netikslumų, kuriuos noriu patikslinti.

Pirmiausia esu dėkingas dr. Br. Nemickui, Br. Bieliukui ir V. Vaitiekūnui, o taip pat ir Dirvos redakcijai, paskelbusiai jų

laišką dėl tariamų PLB pastangų įvesti penkiolika atstovų į Vliko seimą. Laiško gale reiškiamas komistijos nusteabinas dėl PLB Valdybos neigiamo pareiškimo tuo reikalu, "nepaisant PLB III-jo Seimo priimto atitinkamo nutarimo dėl Bendruomenės aktyvaus dalyvavimo Lietuvos laisvinimo organizacijoje". Dar kartą peržiūrėjęs PLB III-jo Seimo nutarimus, niekur nerandu tokio įpareigojimo. Nutarimuose sakoma: "Seimas įpareigoja Lietuvos Bendruomenės organus ir toliau ak-

J. Ostrembskio įnašas į lituanistikos mokslą

Š.m. balandžio 25 d. Poznanėje, dabartinėje Lenkijoje, mirė žinomas lenkų kalbininkas prof. Jonas Ostrembskis. Jis didžiausią savo gyvenimo dalį paskyrė lietuvių kalbos mokslo ugdybai. Jo nuopelnai mūsų mokslui yra milžiniški. Todėl nors trumpai supažindinsime "Dirvos" skaitytojus su jo gyvenimu ir darbais.

Jonas Ostrembskis (lenk. Jan Szczeptan Otrembski) gimė 1889 m. gruodžio 8 d. Pilicoje, Kelcų vaivadijoje. Išėjęs pradinį ir vidurinį mokslą gimtinės mokyklose, Pilicoje ir Kelcuose,

tyviai dalyvauti Lietuvos laisvinimo darbe". Toliau: "išreiškia pasaulio lietuvių pasitikėjimą Vyriausiajam Lietuvos išlaisvinimo Komitetui, vadovaujantiems Lietuvos valstybės vadovimui iš sovietinės okupacijos". Dar toliau: "Seimas taip pat įpareigoja PLB Valdybą tartis su Vliku dėl laisvojo pasaulio lietuvių aktyvesnio įsijungimo į Vliko vadovaujamą laisvinimo veiklą". Niekur nėra pasakyta "aktyvaus dalyvavimo Lietuvos laisvinimo organizacijoje" (t.y. Vlike -- H.B.). Čia supranta, kad įpareigojama bendradarbiauti, tartis, nutarti ir kartu dalyvauti laisvinimo darbe. Taip pat PLB Valdyba nėra pakeitusi savo anksčiau nusistatymo dėl santykių su Vliku. Jie yra nustatyti "PLB visuomeninės veiklos gairėse", kurios buvo priimtos, pirmą jas aptarus su Vliko pirmininku dr. J. K. Vailiūnu, jam dalyvaujant PLB Valdybos posėdy 1969 kovo 15 Clevelande. Ten sakoma: "Organizacinį Vliko tvarkymąsi PLB laiko jį sudarančių grupių ir jo organų (seimo, tarybos, valdybos) vidaus reikalu ir jokių atvejų jį tai nesikiš. PLB nenumato įsijungti į Vliką kaip jį sudaranti grupė". Nesikišti į Vliko organizacinius reikalus reiškia nedaryti jokios įtakos jo reformoms, kiek tai liečia patį Vliką, neličiant PLB, nes klaušimus, susijusius su PLB, PLB Valdyba nori spręsti pati, kiek tai yra jos, o ne PLB Seimo kompetencijai. Todėl 1970.V.23 kompetencijai. Todėl 1970.V. laiške Vlikui ketvirtam punkte rašoma: "PLB Valdyba prašo Vliko vadovaujamų organų jokių vienašališkų nutarimų, liečiančių PLB, be PLB Valdybos žinios ir sutikimo nedaryti". Abipusiam susitarimui durys paliekamos atviros.

Abiejuose laiškuose cituojamas pirmojo P. Mikšio laiško sakiny: "Tegul šie trys vyrai o ne vienas bičiulis, pasako" (jau pasakė H. B.). Nesupranta, kokia prasme P. Mikšys vartoja žodį "bičiulis". Jei gu jis mane laiko savo asmeniniu bičiuliu, tai tuo sudaro man didelę garbę, bet jei laiko mane Lietuvos Fronto Bičiuliu nariu, tai su apgailestavimu turiu nuvilti P. Mikšį, nes toks nesu.

Laiške P. Mikšys rašo: "PLB Valdybai dėl šio prievartavimo nepareiškus protesto" ir t.t. PLB Valdyba, gavusi per savo ryšininkus prie Vliko statuto pakeitimo projektą, pirmame posėdyje priėmė laiško tekstą ir jį išsiuntė Vlikui (mano ištisai paskelbtas Dirvoje 1971.III.10 Nr. 10). Šis laiškas buvo išspausdintas Pasaulio Lietuvių 1970 birželis Nr. II/47. Visiems suinteresuotiems susidaryti teisingą nuomonę buvo progos, dešim, mūsų pasitaiko dalykus neišsiaiškinus ir jį juos neišsiaiškinus nežinomybėje komentuoti. Malonu, kad P. Mikšys šiuo klausimu dabar jau įtikintas ir patenkintas, bet būtų dar maloniau, kad ateity pirmiau dalykus išsiaiškinų prieš pradėdamas juos viešai klaidingai komentuoti. Tas tikrai įnešytų daugiau darnos mūsų visuomeninėje veikloje.

Su pagarba

Dr. Henrikas Brazaitis

1909 m. išstojo į Varšuvos universitetą, kur studijavo slavų filologiją. 1913 m. baigė studijas, išsigydamas filologijos mokslų kandidato laipsnį. Toliau studijas gilino Leipcege pas prof. K. Braugmaną, Leskyną ir Vindišą. Čia jis ypatingai domėjosi sanskrito ir lietuvių kalbos mokslais. 1916 m., grįžęs į Lenkiją, kurį laiką mokytojavo Kališe. 1920 m. Krokuvos universitete jis išgijo filologijos daktaro laipsnį už disertaciją "Įnašas į indoeuropiečių lyginamąją gramatiką". Nuo 1921 m. profesorio Vilniaus universitete, kur dėstė indoeuropieistiką, lietuvių kalbos istorinę gramatiką. Jo rūpesčiu Vilniaus universitete buvo įsteigtas lietuvių kalbos lektoratas ir prie polonistikos katedros lituanistinė magisterija. Vilniaus lietuvių Vytauto D. gimnazijoje vadovavo apie 10 m. brandos egzaminų komisijai, dėstė lietuvių kalbą švenčionyse mokytojų kursuose, tyrinėjo Vilniaus krašto lietuvių tarmes. Nuo 1940 m. prof. J. Ostrembskis buvo lietuviškojo Vilniaus u-to lenkų filologijos katedros vedėjas, taip pat vadovavo klasikinės filologijos katedrai. Bendradarbiavo lietuvių kalbos institute, talkininkavo didžiajam lietuvių kalbos žodynui. Laikė paskaitas apie A. Baranauską, Balčikonį ir kt. mūsų kalbininkus. Kalbėjo radiofonu lituanistine tematika.

1945 m. prof. J. Ostrembskis išsikėlė į Lenkiją, kur Poznanės universitete tęsė mokslinį darbą. Čia jis buvo slavų filologijos katedros vedėjas, o nuo 1947 m. ir baltų katedros tvarkovas. Jis įsteigė ir redagavo kalbotyros žurnalą "Lingua Posnaniensis", kuriame paskelbė daug lituanistinių studijų. Lenkų kalba parašė 3 toms "Lietuvių kalbos gramatiką", kurios III tome (1956) aprašė lietuvių kalbos morfologiją, I tome (1968) -- fonetiką ir II tome (1965) -- žodžių darybą. Tai kapitalinis mokslo darbas, kuris iškelia J. Ostrembskį į lituanistikos mokslininkų viršūnes. Be šio veikalo jis dar parašė gausybę lituanistikos studijų lenkiškai, rusiškai, vokiškai ir prancūziškai. Iš jų paminėtini: "La formation des noms physiologiques en lithuanien", ten pat, t.2. Poznan, 1950, "Die baltische Philologie und ihre Bedeutung fuer die indogermanische Sprachwissenschaft" (žr. "Zeitschrift fuer vengleichende Sprachforschung auf dem Gebiete der indogermanischen Sprachen", Bd. 29, Goettingen, 1964).

Praktiniam kalbos mokslui jis paruošė ir išleido "Lietuvių tekstus" lenkiškai. Antrąjį šių tekstų tomą jis paruošė kartu su žmona Elena Samaniūte-Horod-

J. GRAUDA

Kaip pelnytis iš nekilnojamo turto

Taip reikėjo ir laukti, kad tarybinis išradingumas eksploatuoti nekilnojamąjį turtą, pralenks kapitalistinės Amerikos išradingumą. Amerikoje stato griozdiškus kondominiumus ir pardavinėja juos. Operacija sunki, brangi, reikalinga didelių investicijų.

Tarybinė "Tiesa" rekomenduoja naują nekilnojamojo turto panaudojimą komunizmo statyboje.

Nereikia nei atskirų namų, nereikia atskirų butų. Užtenka turėti savo butą ir jo kubatūrą išparduoti kubatūros reikalingiems piliečiams. Matematiškai viskas atrodo taip. Turite dvidešimties metrų kvadratūros gyvenamąjį plotą. Tas pat plotas sudaro septyniasdešimt penkis kubinius metrus. Imate pardavinėti kubiniais metrais. Pardavinėti kvadratūrą netinka. Praktika parodė, kad porą kvadratinių metrų nupirkę piliečiai, išbraižo ant grindų savo nuosavybės sienas kreida, ir paskui kelia ginčus dėl "Trespassing" teisių.

Kubatūros pardavimas vilioja savo nesudėtingumu.

Sakysime, piliečiui reikalinga pastogė. Jis nusiperka pusę kubinio metro. Tai yra lygtai tiek, kur galima stovėti, atsišliejus į sieną. Ir kitas, ir trečias nuperka po tiek pat. Taip jūs prileidžiate pilną kambarį klijentų. Kiekvienas turi nuosavybės jausmą. Kiekvienas jaučia pastogę virš galvos. Atsišlieję vienas į kito šoną, žmonės praleidžia atliekamą nuo darbo laiką. Ramu, šilta ir jauku.

Savos pastogės jausmas patenkina jų troškimą jaustis namų savininkais ir nepilnaverčiais Tarybų sąjungos piliečiais.

Nereikia prasidėti su ploto kvadratūros pardavimais. Žmonės išraižo grindis kreidos brūkšniais. Kubatūra iš karto kvepia pastoge ir nesirūpinimu savo ploto apsauga kreidos brūkšniais.

Gal būtų tai jums nuostabu? Išstudijuokite Vilniaus "Tiesą", kovo 18 dienos numerį, ir jūs galėsite tokiu bizniu verstis.

ničiūte. Pažymėtina, kad jo žmona, vilnietė lietuvė, taip pat buvo filologė ir lituanistė, kuri daug padėjo profesorui mokslinėje tyryboje.

Prof. J. Ostrembskis paskelbė nemažą ir slavistikos mokslinių darbų. Jis tyrinėjo baltgudžių, lenkų, rusų kalbas, jų santykius, jų istorinę raidą.

Tačiau mums, lietuviams, brangiausias prof. J. Ostrembskio

mokslinis palikimas yra jo lituanistiniai darbai, kurie išgarsina mūsų kalbą tarptautinėje plotmėje. Iš jo mokslinių darbų ir lenkai pamatys, kad lietuvių kalba yra savaiminga, skirtinga nuo slavų ir istoriškai didžiai vertinga vi suotinei kalbotyrai. Už šiuos nuopelnus prof. J. Ostrembskiui lietuvių tauta yra giliai dėkinga. Nuširdi užuojauta jo žmonai ir artimiesiems.

SIŪLOME ĮSIGYTI ŠIUOS VILTIES LEIDINIUS

J. Gliuda. SIMAS. Simo Kudirkos tragedija. 160 psl.	\$3.00
E. Čekienė. KAD JI BŪTŲ GYVA. 420 psl.	\$5.00
S. Rūkienė. GRĮŽIMAS Į LAISVĘ. Sibiro tremtinės atsiminimai, Kietais viršeliais. 526 psl.	\$6.00
J. Gliuda. AGONIJA. Romanas iš Lietuvos respublikos žlugimo. 408 psl.	\$5.00
R. Spalis. REZISTENCIJA. Romanas iš pirmosios sovietų okupacijos Lietuvoje. 430 psl. Kietais virš. \$6.00	
Giovannino Guareschi. DRAUGAS DON CAMILLO. Įdomi satyra iš gyvenimo Sovietijoje. 216 psl.	\$3.00

DIRVA
6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Siunčiu dol. ir prašau atsiųsti man:

..... egz. SIMAS	\$.....
..... egz. KAD JI BŪTŲ GYVA	\$.....
..... egz. GRĮŽIMAS Į LAISVĘ	\$.....
..... egz. AGONIJA	\$.....
..... egz. REZISTENCIJA	\$.....
..... egz. DRAUGAS DON CAMILLO	\$.....

Mano adresas:
(pavardė ir vardas)

adresas:
(namo numeris ir gatvė)

adresas:
(miestas ir valstybė, zip Nr.)

KŪRYBA IR MOKSLAS

VAKARAS SU RAIMONDA IR BIRUTE

Vakaras su Raimonda ir Birute -- tokiu skambiu pavadinimu buvo pristatytas Los Angeles lietuviams pianistės Raimondos Apeikytės ir soprano Birutės Reivydaitės-Dabšienės jungtinis rečitalinis koncertas.

Šis muzikinis vakaras, skirtas skautų stovyklavietei paremti, įvyko gegužės 8 d. geroje akustiniu požiriu Immaculate Heart kolegijos auditorijoje. Vakaras su traukė artipilnų didelę salę muzikos mėgėjų ir abiejų vakaro dalyvių talento gerbėjų.

Raimonda Apeikytė

Pianistė RAIMONDA APEIKYTĖ 1968 m. baigė Immaculate Heart kolegiją Bachelor of Arts laipsniu. 1970 m. gavo magistro laipsnį San Fernando Valley valstybinėje kolegijoje. Studijų metu dirbo su žymiais pianistais, kaip John Larkin, John Ringgold, Daniel Polak ir Adrian Ruiz. Be daugelio smulkesnių pasirodymų, yra davusi keturis savo rečitalius ir skambino piano solo su Metropolitan, Hollywood -- Wilshire, Orange County ir Long Beach daktarų bei Immaculate Heart Community simfoniniais orkestrais. Raimonda yra nuolatinė Šv. Kazimiero parapijos choro, vedamo komp. Br. Budriūno akompaniatorė. Ji yra taip pat nuolatinė akompaniatorė beveik visų vokalistų svečių, gastroliausių muzikinėje Los Angeles lietuvių padangėje.

Birutė Reivydaitė-Dabšienė

BIRUTĖ DABŠIENĖ dainavimą pradėjo studijuoti pas kompozitorių Bronių Budriūną, o pastutinius trejus metus studijas tęsia Immaculate Heart kolegijoje pas Gloria Steppe. Žymesni

JURGIS GLIAUDA

Birutės pasirodymai: Švėkšnos gimnaziją baigusiu minėjime, koncerte, Chicagoje, įvairiuose koncertuose atliekant kompozitoriaus Br. Budriūno kantatas Lietuvos Šviesos Keliu, ir Namai, T. Dubois Septyni Kristaus Žodžiai, Balfo rengtame koncerte su Orange County daktarų simfoniniu orkestru. Birutė dainuoja Šv. Kazimiero parapijos chore, kur dažnai atlieka solopartijas.

Toki turiningą muzikinį abiejų vakaro dalyvių reiškimąsi pristato rečitalio programos biobruožai.

Koncertas puikiai pavyko savo intelektualiniu profiliu skirdamasis nuo čia dažnų estradiniai-populiarių, muzikinių įvykių. Šis jungtinis pianistės ir solistės-soprano rečitalis parodė, kad tolima nuo kitų lietuviškų gyvenviečių Los Angeles kolonija turi savo stiprias pajėgas, kurios galėtų labai pavairinti Chicago, New York, Clevelando ir kitų kolonijų muzikinį gyvenimą, kviečiant jas gastroliai. Los Angeles pastoviai "importuoja" muzikines pajėgas iš Rytų. Turi būti balansas, ir Vakarai bei Centras, turi susidomėti tokiu jaunu ir tokiu pajėgiu Los Angeles lietuvišku muzikiniu praeigiu.

Birutė Dabšienė savo lietuviškame repertuare turėjo mažai naudotus mūsų koncertuose dalykus, kaip: Gintaro ašaros (O. Metrikienė) ir Piemenėlis (G. Gudauskienė). Žinomas Br. Budriūno Šauksmas (žodžiai Alės Rūtos) ir Mano rūtos (J. Gaubas).

Antroje koncerto dalyje solistė turėjo R. Schumano Frauenliebe und Leben, ir arijas iš G. Puccini operos La Rondine ir G. Meyerbero operos Hugenotai. Šias dainas ir arijas solistė atliko originalo kalba.

Savo lietuviškam repertuare Birutė Dabšienė pasirodė ypatingai efektingai. Budriūno Šauksme. Šis dalykas labai atremtas tam tikru emociniu patosu. Tai rodo įvadas į tą raudą. Sekančios temos variacijos nuolat išlaikomos raudos tonuose. Šioms temos variacijoms solistė išgavo subtilius niuansus, puikiai sutilpusius jos soprano diapazone. O. Metrikienės ir G. Gudauskienės dalykai, vienas atremtas į išsivajojimo nuotaką o kitas į žaismą, buvo kontrastingi pademonstruoti solistės balso emocijų kaitą.

Dabšienė buvo efektinga, atlikdama operines arijas. Ji labai lengvai praeina pro aukštųjų gaidų forto, koloratūros akcentai gerai išryškinti ir gerai įsisavintas intelektualinis veikalo vaizdas, neužgojamas vien tik pastanga

perduoti grynai muzikinį tekstą. Tai buvo matyti dainų cikle (R. Schumann). Klasinės muzikinės romantikos dainos buvo pateiktos auditorijai be priekaišto. Čia solistė atrado ir išlaikė sveiką, kaip vadina, gamtinį Schumanno romantizmą, toki skirtingą nuo jo romantinio ir saloniniai melancholiško draugo Schuberto. Jos dikcija gera ir sceninė išvaizda puiki. Solistei akompanavo bendrojo koncerto dalyvė pianistė Raimonda Apeikytė.

Pianistė pasirinko šiam rečitaliui du stambius veikalus: Sonata op. 31 Ludwigo Van Beethoveno ir Ballade op. 23 -- F. Chopino. Abu veikalai, gana kontrastingi savo prigimtimi, reikalauja, greta muzikinės erudicijos, fenomenalinių atlikėjo atminties. Abu veikalai yra ištisa eilė besikeičiančių temų. Juos kartais sutalpi na į meditacinių veikalų rubriką. Temos išgyvenimo variantai suteikia veikalui antikinių chorų jungtinių pobūdį. Beethoveno veikalas, Apeikytės pasirinktas šiam vakarui, žinomas kaip kompozitoriaus atkaklus naujų ekspresijos priemonių ieškojimo periodo kūrinys. Jis maišė sonatą su rondo, jis įvedė balsus į savo Devintąją simfoniją, ir Apeikytė atlikime veikale įjungė rečitalio pasąžus į piano sonatą (David D. Boyden). Tuo tarpu Frederiko Chopino Baladė op. 23 gana ryškiai savo romantiniu pamušalu. Nors ir turis meditacinių poraiškių šis Chopino kūrinys yra lengvesnis, labiau eteriškas už Beethoveno sonatą.

Pasirinkusi šiuos veikalus, Apeikytė parodė savo susidomėjimą tokiomis savo prigimtimi skirtingais kompozitoriais ir savo talentą pristatyti juos vakaro publikai su lygiu abiem išvalgumu ir klaviatūros technika. Jos klavišų užgavimas yra subtilus ir akademiškai tikslus. Meditacinės veikalų variacijos puikiai sugau-

(Nukelta į 6 psl.)

Waterburio ir plačios apylinkės lietuviai bei jų svečiai stebi Grandinėlės koncertą. J.F. Kennedy mokyklos auditorija, kur vyko koncertas, buvo perpildyta 1200 židrovų. J. Garlos nuotrauka

Grandinėle Waterbury

Kad ir nepaprastai blogas oras (iš pat ryto pylė lietus be pertraukos), bet Grandinėlės entuziastų nesulaikė namuose ir dar prieš spektaklio pradžią jau salė (1200 vietų) buvo perpildyta. Kas nepasirūpino bilietais iš anksto, teko grįžti į namus nemačius Grandinėlės.

Spektaklis pradėtas punktualiai. Čia gimusi lietuvaite M. Andrikytė, pasipuošusi tautiniais rūbais, gražia anglų kalba pasveikino spektaklio dalyvius. Savo žodyje priminė, kad Grandinėlė sudaro šiame krašte gimę lietuviukai, kurių tėvai buvo priversti palikti savo gimtą žemę ir išeiti tremties keliais, nes Lietuvą užplūdo raudonasis siaubas iš rytų. Po šio trumpo įvado pristatė Grandinėlę ir jos vadovus -- L. Sagį ir R. Babicką.

Negausaus bet drausmingo R. Babicko diriguojamo orkestro nuaidėjus pirmiesiems mūsų lietuviškų melodijų garsams, tarytum audringą dieną banguojanti

jūra, bangavo scena be mažiausios pertraukos, sekė vienas šokis po kito, vienas už kitą gražesnis, spalvingesnis, idomesnis. Kai baigiantis pirmajai programos daliai ėmė leisti uždanga, salėje kilo plojimų audra. Kiekvienas savo plojimu, tarytum maldavo -- dar, dar... Bet kartoji mui laiko nėra, nes dar dvi programos dalys.

Po trumpos pertraukos su dideliu susidomėjimu laukiama premjeros -- Duktė viena namie liko išscenizavimo, nes ši programos dalis pirmą kartą išpildoma Amerikoje. Kažkas nauja, nematyta, nepaprasta. Buvome iki šiol įpratę girdėti šią dainą tik dainuojant, o čia šokyje vaizduojama: orkestrui grojant gražias lietuviškas melodijas, scenoje sklandžiai, be jokio sutrikimo vyksta išpūdinimas, margaspalvis žaidimas. Kad žiūrovai buvo sužavėti, liudija salėje kilusi plojimų audra. Dar daug daug kartų teks Grandinėlei šį iš-

pūdingą vaizdėlį kartoti.

Pagalau trečioji programos dalis. Galingai aidai dainos garsai iš apytamsės scenos. Štai nušvinta ir prieš žiūrovo akis masinė scena -- iš scenos gilumos žygiuoja pirmyn šokėjai, visi pakeitę aprėdą. Tai didingas vaizdas, kurio ilgai spektaklio dalyviai nematė. Ir vėl seka vienas šokis po kito be mažiausios pertraukos, vienas už kitą įvairesnis, gražesnis, spalvingesnis. Ir kada vienas iš šokėjų praneša, kad jau seka paskutinis šokis -- Virginia Relay, skirtas visiems, liūdna darėsi žiūrovui, nes jis dar taip norėtų gėrėtis ką tik matytai didingais vaizdais, klausytis tų gražių lietuviškų melodijų, bet deja... Maršą grojant sceną pripildė šokėjų minia, su savo vadovais. Salėje plojimų audra, nešamos gėlės -- jos segamos vadovams L. Sagiui, R. Babickui, gražus baltų ramunių krepšis visiems ansamblio dalyviams, gi Grandinėlės širdžiai -- p. A. Sagienei raudonų rožių puokštė.

Trumpas padėkos žodis LB Waterburio apylinkės pirmininko Dr. P. Vileišio. Jis pristatė ir Connecticuto valstijos gubernatoriaus atstovą Malcolm Baldridge, kuris perskaitė gubernatoriaus sveikinimo telegramą Ansambliui ir visiems koncerto dalyviams, po to savo žodyje pareiškė, kad šiuo lietuvių pasirodymu jis buvo tikrai sužavėtas.

Baigėsi Grandinėlės spektaklis, dvi valandos prabėgo taip greit, spektaklio dalyviai skirstėsi nenoromis su mintimi kad vėl kada nors turės progos pamatyti šiuos neužmirštamus vaizdus. (mk)

Gegužės 8 d. Waterbury, Conn. įvyko Grandinėlės lietuviškų sceninių šokių koncertas. Programai pasibaigus, šokėjus ir visus svečius Connecticut gubernatoriaus vardu sveikino Malcom Baldrige. Dešinėje dr. P. Vileišis, koncerto rengėjų ir Waterburio L. Bendruomenės pirmininkas, viduryje R. Babickas ir šokėjai. J. Garlos nuotrauka

NAUJAS LIETUVIO VALSTIEČIO VEIDAS

Lietuviškos stiprybės pradžia ir atrama visad glūdėjo psichinėje lietuvių valstiečio struktūroje. Samanota bakūžė atnešė lietuvių tautai nepriklausomos valstybės idėją, realizavo tą idėją savanorių krauju. Vėliau, lietuviškasis kaimas skubiai stiprėjo savo išsilavinimopazanga. Ten buvo įdomūs ideologiniai susiskirstymai. Lietuviškasis kaimas buvo labai įdomus pasaulis savyje. Jis nebuvo uniforminis, bet labai šakotas socialinis organizmas.

Bolševikinė okupacija iš visų savo žvėriškųjų tikslų visų pirma stengėsi sunaikinti lietuvišką kaimą. To kaimo interesus bolševikai veržėsi paglemžti sukomunistinto miesto interesams. Į

Vakaras su Raimonda ir Birute...

(Atkelta iš 5 psl.)

tos. Pasazų kaskadai, kaip lygiai Beethoveno sonatos rečitatyviniai momentai, išryškina veikalo esminę, variacijų ir meditacijos prigimtį. Chopinas, kaip žinia, sukūrė naują piano stilių. Šiame jo atlikimo stiliuje nepaprastos svarbos turi klavišo išspauda (touch) ir čia yra didelė klavišo užgavimo variacija. Dainuojantis iskambinio būdas buvo ypatingai jo vystomas savo veikalą atliekant. Apeikytė, kaip ir visad, "dainuojančios rankos" ir "akompanuojančios rankos" (Chopino terminai) bėgi, jų sandūrą ir vėl persisikyrimą pademonstravo brilantiškai, su reikiamu polėkiu ir poetišku intymumu. Ji neieškojo pasazų drastiškojo kontrasto -- kaip to gėdė kompozitorius. Drastiškieji kontrastai sudarko Chopino veikalą. Prieš forte esąs pasazas turi būti patiekiamas taip švelniai, kad nereikėtų forte kontrastui. Taip kaip tiksliai puikiai parodė Apeikytės prezentacijos talentas, ir auditorijai talkinęs suprasti tikrąją Chopiną.

Jaunos pianistės poza prie fortepiono ir sceninė išvaizda puikios.

Tai yra tam tikras liuksusas šias dainos ir piano menininkes rezervuoti vien tiksliai lietuviškai scenai Los Angeles mieste. Aš mielai imuosi piršliopareigų kitoms lietuviškoms vietovėms kviestis jas į savo scenas.

miestą okupantai grūdavo savo sovietinį naujų imigrantų importą. Kaimas ilgokai dar turėjo tam tikrą savo nepriklausomumą, atremtą į jo tradicijas. Bet apie trisdešimt okupacinių metų aplaužė ir kaimą. Vienos sėdijos jau dingo ir kolūkiai bei sovchozai ima viešpatauti Lietuvos peizaže. Ar pakito lietuvis valstietis tame lietuviškojo kaimo nulietuvinime? Koks jis pasidarė po masinių teroro veiksmų prieš religiją, lietuviybę, tradicinę šeimos sampratą, prieš atsakomybės jausmą saviems?

Daliną atsakymą į tai dailioje raštijoje duoda rašytojas Vytautas Rimkevičius savo mozaikiniame "apsakyme" "Girėnai", kuris tilpo pirmame Pergalės numeryje 1971 m.

Vytautas Rimkevičius yra drąsus rašytojas. Gimus 1930 metais, jis subrendo sovietinio gyvenimo sąlygose. Jis buvo režimo proteguojamas, kaip ten yra mada, režimas mokslo jaunuoju būti tarybinio rašytoju. Taip ir Vytautas Rimkevičius buvo nusiūstas Maskvon, kur 1956 m. baigė Centrinę komjaunimo mokyklą. Jis dirbo vėliau Pergalės redakcijoje.

1957 metais jis pagarsėjo savo romanu "Studentai", kur sekmingai išvengė sovietinio grimo uždėjimo savo kūriniiui. Antaiptol, jo "Studentai" buvo pesimistiškas anometo studentijos atvaizdas. Jaunimas, esą, buvo deformuotas, pasimetęs, parsidavęs už duodamas stipendijas, netikis per prievartą brukamai bolševikinei ideologijai. Tai buvo nepaprastos drąsos iššūkis bolševikiniam viešpačiui, o kartu savanoriškas atsakymas į "atlydžio" nuo taikas, kurios viešpatavo po Stalino mirties.

Dabartinis jo apsakymas "Girėnai" tėra tiksliai 37 puslapių. Tačiau tai yra beviltingiausias lietuviškojo, sovietiniais dažais apdažyto kaimo atvaizdas. Sodriu stiliumi užpildyti puslapiai rodo, kad valstietis-kolūkietis prarado visas tas drąsas ir buvusio valstiečio dorybes: iniciatyvą tvarkyti savo ūkį, norą svarstyti, pastangą dirbti, gėrėjimą savo šeima ir savo atsiekimais. Absolutus nesidomėjimas bet kuriais abstraktiškais siekliais, kaip patriotizmas, religijos dalykai, organizaciniai rūpesčiai... Viskas tai kolūki-

nės tvarkos išguita iš valstiečio - kolūkiečio sąmonės. Jis nori tik šiaip taip prastumti savo laiką. Jis tapo žvėrimi tarp žvėrių. Ištvirkimas, girtavimas, kortos ir vagystės -- visatai ir sudaro Vytauto Rimkevičiaus apsakymo "Girėnai" turinį.

Vytautas Rimkevičius yra priešybė "Kaimo kryžkelėje" autoriui Avižiui, kuris visgi, kad ir natūraliai vaizduodamas kolūki, vis visgina uodegą užmestai būtinai ideologijai -- tikina kad tai žmonės netobuli, o siekis tai jau neklišama dogma.

Vytautas Rimkevičius žiūri į kolūkių žmonių beviltingai. Ir tai suprantama kodėl? Žmogui neduota sąlygų vystytis ir kultūreiti. Jam teduotos sąlygos -- žvėrėti. Ir tuo mažiausiu pasipriešinimo keliu smunka, kadais taip aukštai iškėlęs savo galvą, lietuvių ūkininkų palikuonis su-sovietintame kolchoze. Yra absoliučiai neteisinga tezę, kad lietuvių ūkininko tipo nebėra okupuotoje Lietuvoje. Toks tipas yra. Bet jis yra pakitęs. Jo esminiai bruožai yra gyvenimas žemės ūkio aplinkoje ir gyvenimas iš žemės ūkio darbų.

Greta tam tikrų literatūrinių dorybių, šis apsakymas demonstruoja buities detales. Autoriui, gerai pažįstanciam gyvenamas aplinkybes, ir aprašomųjų personažų veidus, buities pagavimas sueina į vienus rūmus. Jau pats pirmasis apsakymo pasazas atidaramas vagystės scena:

"Brigadininkas pasuko motociklo prožektorius ir pamatė, kad kažkas ėmė bėgti nuo sėjamosios. "Vagia sėklą!" -- tuoj sumetė jis ir ėmė vytis. Žmogus lėkė paknopstomis ir keistai mosavo dešine ranka. Kai pavijo bėglį, brigadininkas pamatė kad tai Blinda. Jis laikė kaire suėmęs baltinių sterblę, puspilnę grūdų ir murmėjo..."

Vyro ir žmonos santykiams parodyti, imdama net kelias paskiras poras, autorius iškelia šeimos sąvokos paviršutiniškumą ir brutumą tarpusavio santykiuose. Kas gali įtikėti dabar, kad ten vyrai gerai dar sugriebia žmonas už plaukų ir muša žmonas vadžiomis. Tokie sakiniai, bendrame tekste, praeina paprastai, kaip buties priedelis:

"Norėjo sugriebti ją

LITUANISTIKOS INSTITUTO SUVAŽIAVIMAS

Lituanistikos Instituto suvažiavimas įvyks gegužės 28-31 d. Chicagoje, Mid-America Inn, 5001 W. 79 St. Gegužės 28 d. 8 v.v. įvyks neoficialus priėmimas iš vakaro atvykusiems Tiant kambaryje.

Šeštadienį, gegužės 29 d.: Atidaramasis posėdis: Lituanistika Išeivijoje (Room A).

Dr. Tomas Remeikis, St. Joseph's College, Suvažiavimo Rengimo Komisijos Pirmininkas.

Dr. Vincas Maciūnas, University of Pennsylvania, Li Prezidentas "Lituanistikos Institutas ir veiklos gairės".

Dr. Vytautas S. Vardys, University of Oklahoma, "Pabaltijo studijų padėtis ir perspektyvos Vakaruose".

už plaukų, kratyti ir šaukti baisiausius žodžius" "... ji klusniai sekė iš paskos. Nenori kambary prie tėvo ir vaikų bartis gerai. Jis įėjo į daržinę, ir ji įėjo. Jisai suėmė abi jos rankas savo kaire ir pasilenkęs kažką pakėlė nuo grendymo. Ji pamatė. Vadžios! Norėjo surikti, bet pagalvojo, kad gali išgirsti vaikai. Jis du kartus pertraukė tomis vadžiomis" Arba tas dialogas:

-- Blogai darei. Bobą reikia sudrausti, o gal ir suduot... iš pradžių aš mėginau ir kalbėjau, ir vadeles buvau atnešęs.

Šeimos santykių išdavimas spindi iš epizodo kur broliai išdavė broli; kaip "veltėdį" valdžiai ji apskundė. Brolis buvo nuvežtas į konklagerį.

Buities tikrovę atskleidžiantis skirsnyis byloja:

"Kai užėjo veltėdžių gaudymo dekada, mieste kažkodėl jų mažai rado. Visi sunerimo, kad taip mažai čia veltėdžių, vadinasi, silpnai prieš juos kovojame. Tada Petras pasae kariuomenės laukų draugui, kuris turėjo šiokią tokią galią: "Klausyk, išvežkie tą mano tinginį..." Ir išvežė broli į durpyną pas kitus veltėdžius..."

Apsakymas "Girėnai" pilnas tokių scenų ir epizodų, kur girtuokliavimas, tinginystė, palaidos šeimos, kolūkinė prostitucija, vagiliaimai tikrai patiekia mums "naują žmogų", dar nebuvusį lietuviško kaimo sudėtyje nepriklausomybiniame periode.

Šaukių, jaunaliuvių, pavasarininkų judėjimai arba jaunųjų ūkininkų rūpesčiai -- viskas tai neįmanoma Vytauto Rimkevičiaus apsakymo žmonių psichikoje. Ar imano ma tada pasitikėti oficialiais tvirtinimais, kad sovietinė baudžiava kuria naują ir tobulesnį žmogų? Vytautas Rimkevičius drąsiai ir vyriškai atsako, kad toks tvirtinimas yra propagandinis melas. (o.k.)

Dr. Juozas Jakštas, Lakewood, Ohio "Lietuvos istorikų darbai Išeivijoje".

Bendri pietūs (Starlight Room).

Dr. William R. Schmalstieg, Pennsylvania State University, -- svečio, prof. G.B. Fordo, pristatymas

Dr. Gordon B. Ford, Northwestern University, "Some Remarks about Editing of Martynas Mažvydas' Catechism of 1547 and about Simon Vaišnoras "Žemčiūga Teologiška or Margarita Theologica of the Year 1600".

Mokslinis posėdis: KALBOTYRA (Room A)

Stasys Barzdukas, Cleveland, Ohio pirmininkas,

Leonardas Dambriūnas, Voice of America, "Kalbininkų lituanistų Išeivijoje darbų apžvalga".

Dr. William R. Schmalstieg, Pennsylvania State University "Jono Kazlausko lingvistiniai darbai".

Dr. Pranas Skardžius, Library of Congress, "Kilminė lietuvių kalbos žodžių daryba".

Mokslinis posėdis: DEMOGRAFIJA (Continental Room)

Bronius Kviklys, "Draugo" redaktorius, pirmininkas,

Dr. Zenonas Rekašius, Northwestern University "Lietuvos gyventojų kaita pokario metu"

Dr. Tomas Remeikis, St. Joseph College, "Kontroluotos urbanizacijos bandymai, atsieikimai ir perspektyvos Lietuvoje".

Mokslinis posėdis: ISTORIJA (senovė, šaltiniai) (Room A)

Dr. Jonas Puzinas, Philadelphia, Pa., "Lietuvių kilmė ir jų gyvenamieji plotai naujųsių tyrinėjimų šviesoje"

Kun. Dr. Viktoras Gidžiūnas, OFM, Brooklyn, N.Y., "Lietuvos istorijos šaltiniai Vatikano archyve".

Kun. Vytautas Bagdanavičius, MIC, Chicago, Ill. "Lietuviško loplystulpio genezės klausimu"

Mokslinis posėdis: ARCHITEKTūra (Continental Room)

Jonas Mulokas, Mulokas & Mulokas, Architects, Chicago, Ill. pirmininkas

Algimantas Bublys, Detroit, Michigan, "Lietuviškos aspiracijos architektūroje"

JAV LB Centro Valdybos simpoziumas: Išeivijos kultūrinės Politikos Problemos ir Kryptys. (Starlight Room)

Dr. Kęstutis Keblys, JAV LB Tarybos narys, moderatorius.

Dr. Kazys Ambrozaitis, Lietuvių Fondo Valdybos pirmininkas, referentas.

Dr. Juozas Girnius, "Aidų" redaktorius, referentas.

Dr. Vytautas Kavolis, "Metmenų" redaktorius, referentas.

Jonas Kavalitinas, JAV LB Švietimo Tarybos pirmininkas, referentas.

SEKMADIENIS, gegužės 30 d.

L.I. Vadovybės pasitarimas. L.I. Organizacinis posėdis (Room A)

Bendri pietūs (Starlight Room).

Dail. Antanas Tamošaitis, Kingston, Ont., "Lietuvių tautiniai drabužiai" (paskaita iliustruota skaidėmis)

Mokslinis posėdis: LITERATūra (Room A).

Dr. Kostas Ostauskas, University of Pennsylvania, pirmininkas.

Jurgis Blekaitis, Voice of America, "Henriko Radausko kūryba".

Dr. Ilona Gražytė, Marquette College (Montreal), "Herijos lietuvių grožinėje prozoje"

Dr. Alfonsas Šešplaukis, Notre Dame University "Lituanistinės medžiagos Europos bibliotekose beišskant"

Mokslinis posėdis: ISTORIJA (XVI-XVIII amž.) (Continental Room)

Dr. Juozas Jakštas, Lakewood Ohio Pirmininkas.

Jonas Dainauskas, Library of International Relations, "Įrodyti teisę Lietuvos Statute".

Romas Misiūnas, University of Nebraska "Švedijos politika Lietuvos-Lenkijos padalinimų atžvilgiu".

Jonas Račkauskas, Chicago State College, "Edukacinės Komisijos 1776 m. pradinių mokyklų reguliavimas"

Mokslinis posėdis: ISTORIJA (XIX-XX amž.) (Room A)

Dr. Julius Šmulskis, University of Indiana, pirmininkas.

Dr. Leonas Sabaliūnas, Eastern Michigan University, "Lietuvos socialdemokratija ir tautinis klausimas 1893-1904 m."

Dr. Julius P. Slavėnas, State University College (Buffalo, N.Y.) "Weimaro respublikos santykiai su Lietuva".

CLEVELAND PARENGIMŲ KALENDORIUS

GEGUŽĖS 22 D. Čiurlionio ansamblio išvykos P. Amerikon koncertas Nauj. parapijos salėje.

GEGUŽĖS 23 D. Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokslo metų užbaigimas.

LIEPOS 18 D. ALT S-gos Clevelando skyriaus gegužinė.

RUGPIUČIO 8 D. Amerikos Lietuvių Piliečių Klubu gegužinė šv. Juozapo parke.

DIRVOS NOVELĖS KONKURSAUS Premija \$500.00

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės ilgis neribojamas.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiai įteikti data: 1971 metų rugsejo 1 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slaptyvardžiu. Tas pats slaptyvardis užrašomas ant pridedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus -- neatplėšti.

SALYGOS. Laimėjusiam autoriui bus įteikta 500 dolerių premija. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu.

NEPREMIJUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš penkių asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, kas premijuotina ir kas rekomenduotina spausdinti. Jeigu komisija nuspręstų, kad nė viena jai pateikta novelė nepremijuotina, premija tais metais neskiriama ir perkeliama į ateinančius metus.

Mecenatas -- SIMAS KAŠELIONIS.

Viešėdami Chicagoje aplankykite MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ — PARAMA

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

REIKIA \$100,000.00

Naujųjų lietuvių namų planavimo darbai gerokai pastumti į priekį. Planavimo komisijos pirmininkas Vacys Vinclovas ir Lithuanian Village bendrovės namų valdytojas Linas Staškus pristatė direktorių tarybai vienos architektų firmos konkretų pasiūlymą paruošti statybinius planus per šešias savaites, Lithuanian Village bendrovės vadovybė nutarė galutinai įsipareigoti ir pavesti minėtai architektų firmai paruošti statybinius planus.

Tolimesni statybos darbai galės pasistumti į priekį tiek, kiek bendrovės išteklių leis ir kiek Clevelando lietuviai prisidės prie statybos, įsigydami naujų akcijų. Statybos pradžia reikia sutelkti \$100,000.00.

• Lithuanian Village bendrovės direktorių taryba išrinko direktorių Jurgį Malskį naujųjų lietuvių namų statybos finansų komisijos pirmininku. Jurgis Malskis drauge su bendrovės vicepirmininkais Zenonu Dučmanu ir Stasiu Mačiu paruošė finansų telkimo ir akcijų platinimo planą. Bus prašoma visos visuomenės tautos, į komisiją kviečiami organizacijų, profesionalų, biznio, vyresnės ir jaunosios kartos atstovai, spaudos ir radijo darbuotojai.

PAMALDOS UŽ A. A. GEDIMINĄ EIDUKAITĮ

Prieš keturis metus, gegužės 19 d., Vietname žuvo a. a. Gediminas Eidukaitis. Už jo vėlę bus laikomos šv. Mišios gegužės 19 d., 8 val. ryto Naujosios parapijos bažnyčioje ir gegužės 29 d., 8 val. ryto šv. Jurgio parapijos bažnyčioje.

• Arenoje gegužės 20 d., 8 v. v. įvyks imtynės tarp Waldo von Erich ir Johnny Powers. Be to, dalyvaus imtynėse Mitsu Arakawa, Yashino Sato, Bobo Brazil ir The Stomper. Bilietai nuo 4 iki 2 dol.

NEGRĮŽUSIAM BROLIUI GEDIMINUI

Keturi prabėgo metai mums be Tavęs,
Kai aną gegužį Tu nebegrįžai —
Didžio skausmo skraistė apgaubė mūs širdis,
Jos liūdės, o Brolį, Tavęs amžinai...

Gal daugiausia Gediminai, Tavęs pasigesim,
Kai skleisis pirmieji pavasario žiedai...
Tuomet mes taip laukėm — Tu grįžti žadėjai —
Bet Tu negrįžai, Tu niekuomet negrįžai —

Tavo Brolį kapą, tarp žalių eglių,
Neužmirštuolėm melsvom papuošiu —
Ir karštą malda iš virpančių lūpų,
Visagaliui Amžinam pasiūsiu...

SESUO

L.T.M. ČIURLIONIO ANSAMBLIO DIDYSIS KONCERTAS

1971 m. gegužės 22 d. (šeštadienį), 7:30 val. vak. (punktualiai)
NAUJOS PARAPIJOS SALĖJE — 18022 NEFF ROAD

PROGRAMOJE:

MISŖUS, VYRŲ IR MOTERŲ CHORAI SU SOLISTAIS, TAUTINIAI ŠOKIAI, KANKLIŲ IR PŪCIAMŲJŲ INSTRUMENTŲ ORKESTRAS.

Šis koncertas skiriamas Čiurlionio Ansamblio išvykai į Pietų Ameriką paremti.

ĮSIGYKITE
IŠ ANKSTO.

GAUNAMI: šv. Jurgio parapijos salėje po liet. pamaldų ir prie įėjimo.

Po koncerto pasivašininimas.

Kviečiame visus tautiečius dalyvauti.

KVIETIMAI: 6, 5, 4, 3 dol., moksleiviams 2 dol.

UŽSAKANT TEL. skambinti: J. Malskis — 486-9165, I. Bublienė — 481-8854, V. Plečkaitis — 731-7699, F. Eidimtas — 692-1129.

O. Jokūbaitienė — 681-9143.

Č. A. ISVYKOS P. AMERIKON VYKDOMASIS KOMITETAS

SVARBUS PASITARIMAS

Visuomenės ir organizacijų atstovai, akcijų platinimojai, Lithuanian Village Inc. ir Amerikos Lietuvių Piliečių Klubas direktoriai antradienį, gegužės 25 susirenka svarbiu pasitarimui. Naujųjų namų statybos finansų komisija supažindins atstovus su akcijų platinimo planu ir tarsis, kaip greitai laiku galima būtų sutelkti lėšų statybos darbams pradėti. Lithuanian Village bendrovė naujųjų namų statybos pradžia jau investavo virš \$60,000. Susirinkimas įvyks gegužės 25, 7 val. 30 min. vak. Lithuanian Village namuose, 877 East 185 Street. Tie, kurie aktyviai ir konkrečiai darbu norėtų prisidėti prie finansų telkimo darbų maloniai prašomi atvykti į šį susirinkimą.

Visais gyvybės, sveikatos bei pensijų draudimo, o taip pat ir akcijų-investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

SUPERIOR SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS INDELIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20,000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave. Telef. 391-1143
Cleveland, Ohio

Kviečia visus tapti klubo nariais.

Palaikydami Klubą — kartu paremsime Clevelando lietuvių organizacijas.

Penktadieniais galima vaišintis bulviniais blynais, dešromis, virtiniais ir kepta žuvimi. Kitomis dienomis įvairūs kiti valgiai.

Visi susitinkame Lietuvių Klube!

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

NAMŲ RUOŠA IR PAGELBA VIRTUVĖJE

Mes esame suinteresuoti samdymu žmonių, kurie norėtų dirbti pilnu arba daliniu laiku, bet negalėjo gauti darbo dėl kalbos nemokėjimo. Jūs būsite išmokinti darbui virtuvėje ar namų valymo darbams mokančio jų kalba. Mes taip pat galėtume padėti jums išspręsti susisiekimo problemas.

SUBURBAN PAVILION, INC.
20265 EMERY RD. 475-8880

WAITRESSES—EXPERIENCED
or will train. Age 21 to 35.
Day and night shift available.

Call 216-851-0142 or
216-881-3577

(36-38)

SCALE SERVICE MECHANIC

Experienced. Earnings of \$10,000 per year or more if willing to work. Many excellent benefits. Call (419) 422-4779 for interview.

CHUCK HOLTGREVEN SCALE CO.
Findlay, Ohio

(36-39)

Dipl. inž. Emanuelis Jarašiūnas, statybos bendrovės Rūta Inc. Santa Monica, Calif., prezidentas ir statybininkas bei Rūta inc. projektų vyriausias vykdytojas Paulius Aras aptaria naujo projekto reikalus prie neseniai užbaigto pastato. V. Pluko nuotrauka

VIEŠNAGĖ PAS RŪTĄ...

Buvo laikai kai žmonės keliavo vežimais. Jūs traukė du arba keturi arkliai. Iš Hartford, Conn., į Santa Moniką, anų dienų keliais buvo virš 4750 kilometrų, kuriuos nukeliaudavo per 75 dienas. Tų laikų, kelionės buvo pilnos visokių nuotykių, o įvairių atsitikimų niekad nebuvo galima išvengti. Kelionės buvo labai įdomios, bet labai vargingos. Tačiau, žmonės gyvenimo reikalų verčiami, leisdavosi į tas ilgas ir pavojingas keliones.

Žmonių gyvenimas su laiku keitėsi. Pasikeitė ir keliavimų priemonės. Dabar jau keliaujama: traukiniais, automobiliais, lėktuvais. Lėktuvais keliaujama vis 5 val., su užkandžiais, išgėrimu ir nuotaikinga muzika. Tokia kelionė nevargina, o tiesiog savotiškas poilsis. Kas važiuoja į Los Angeles, tai lėktuvais nusileidžia į International aerodromą. Iš šio aerodromo artimiausis kurortinis miestas Santa Monica. Čia gyvena daug lietuvių, bet klubo namų, nei jokios parapijos nėra. Yra čia įsikūrusi daugiaaukščių namų statybos b-vė "Rūta". Jos vadovybę sudaro lietuviai. "Rūtos" adresas: 3002 Santa Monica Blvd., California 90404.

Čia sutiksi inž. Emanuelį Jarašiūną, žemaitį, "Rūtos" pirmininką, Albiną Markevičių, suvalkiečių, nekilnojajam.

• Perkant ir parduodant namus kreipkitės į Ed. Čapą — Capas Realty So., tel. 732-8242.

• Apdraudos reikalais geriausius patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

mo turto pirkėją, pardavėją, "Rūtos" sekretorių. Jie teikia žinias, apie "Rūtos" darbus, investicijas. Šiuo metu baigiamas įrengti 7 butų namas ir jau įpusėta 23 butų labai modernus pastatas.

"Rūta" bendrovės centras yra įsikūręs Albino Markevičiaus Roque and Mark Co. istaigos patalpoje. Ši vieta yra arti centro Santa Monica ir pakeliui į Los Angeles.

Albinas Markevičius yra savo įstaigos pilnas savininkas ir perka, parduoda, nuomoja įvairiausias nuosavybes. Vargiai galėtum surasti čia antrą lietuvį, kuris taip gerai žinotų visą plačiąją apylinkę ir taip mielai ir nuoširdžiai teiktų įvairias informacijas keliaujančiam lietuviui.

Nors "Rūta", dar jaunu-tė, vos pradėjus žaliuoti, bet ji nėra grynai komercinė, bet visuomeninė. Pagal savo išgalėjimą stengiasi prisidėti prie lietuvių kultūrinių reikalų gerinimo.

Sėkmės "Rūtai" ir vadybei.

Alfonsas Burneika

PAGALVOK

* Laimingo širdy saulė niekad nenusileidžia.

* Kantrybė atidaro visas duris — tik kartais pervėlai!

* Senatvė paprastai suteikia patyrimą, bet kai kam patyrimas suteikia senatvę!

* Kas pirmą kartą pasaulyje sukeitė metų laikus? Merginos, kurios žiemą truputį prisidengė mini sijonukais, o pavasarį apsidengė žemę sluojančiom suknelėm. Paruošė V.Š.

Detroito LB lituanistinės mokyklos choras gegužės 9 d. išpildęs motinos pagerbimo programą. Kairėje choro vedėjas mok. Pranas Zaranka.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Algis J. Butkus, Korpl. Neo-Lithuania filisterio inž. J. Butkaus sūnus, šiuo metu atlieka karinę tarnybą Vietname, pakeltas į Sepc. 4 ir apdovanotas už pasižymėjimą aukštu medaliu (Army Commendation), Algis dirba ryšių bataliono štabe ir Viemamedar pasi-
liko apie 5 mėnesius, Studijuodamas New Yorke, priklausė neolitu-
anams, skautams ir buvo tautinių šokių grupės šokėjas.

SUDARYTĄ ALT S-GOS SEIMO NOMINACIJŲ KOMISIJA

Ruošdamasi ateinančiam seimui, Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos valdyba savo posėdyje š. m. gegužės 13 d. nutarė sudaryti nominacijų komisiją kandidatus į renkamus organus numatyti.

ALT S-gos valdybos kvietimu sutikę į nominacijų komisiją sudaro šie ALT S-gos Tarybos nariai: dr. J. Bartkus iš Chicagos, dr. Br. Nemickas iš New Yorko ir A. Laikūnas iš Clevelando.

LIETUVIAI VYSKUPAI ROMOJE

Iš Maskvos į Romą atvyko trys Lietuvos vyskupai: Kauno ir Vilkaviškio vyskupijų apaštalinis administratorius vyskupas Juozapas Matulaitis-Labukas, jo pagalbininkas vyskupas Romualdas Krikščiūnas, Telšių vyskupijos apaštalinio

administratoriaus vyskupo Juozapo Pletkaus pagalbininkas Liudas Povilonis. Kartu su Lietuvos vyskupais į Romą atvyko Rumšiškio klebonas kun. Jonas Žemaitis, kaip Kauno vyskupų palydovas, kun. Antanas Vaičius, Akmenės klebonas, kaip Telšių vyskupo palydovas. Lietuvos vyskupas Romos aerodrome pasitiko Vatikano valstybės sekretoriato delegatas ir keltas Romoje gyvenančių lietuvių kunigų.

KUN. ŠEŠKEVIČIUS GYNIMOSI KALBA

Jau išleista ir platinama Dubingių klebono kunigo Antano Šeškevičiaus gynimosi kalba sovietiniame teisme okup. Lietuvoje. Kalba buvo paskelbta T. Pranciškonų Brooklyne, N. Y. leidžiamame "Darbininko" laikraštyje. Ją į anglų kalbą išvertė kun. Francis A. Ruggles.

Kun. A. Šeškevičius bu-

PADĖKA

Liūdesio valandose, mano

MAMYTEI

mirus, visiems draugams, pažįstamiems ir giminėms, kurie laikraščiuose, laiškais, žodžiu ar šv. Mišių auka mane užjautė, širdingai dėkojus.

Vytautas Januškis

Miliems pušalotiečiams

dr. JUOZUI ir JURGIUI ŠIDAGIAMS,

Jų Mamytei Lietuvoje mirus, reiškiame nuoširdžią užuojautą

Vytautas Januškis
ir šeima

Brangiam a. a. TĖVUI mirus, ADOLFĄ ir VIKTORIJĄ MELINAUSKUS,

gyvenančius Californijoje, nuoširdžiai užjaučia ir kartu liūdi

Aldona, Arvydas Kudirkai
ir
Elena, Pranas Sidzikauskai

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖ SĄJUNGA

SAVO SUVAŽIAVIMO PROGA
RUOŠIA IŠKILMINGĄ

BALIŲ

GEGUŽĖS 29 DIENĄ

PHILADELPHIJOJE,

SHERATON HOTEL,

1725 J. F. KENNEDY BLVD.,

Pradžią 8 val. vakaro. Baliaus metu gros neolitanų orkestras iš Chicagos ir dalyvaujant solistei Vandai Stankienei.

ĮĖJIMAS 12 DOL. ASMENIUI.

Kviečiame lietuvių visuomenę gausiai atsilankyti. Bilietus iš anksto galima įsigyti pas ALT S-gos Seimo rengimo Komiteto pirmininką Vincentą Gruzį, 1025 W. Wingohocking St., Philadelphia, Pa. 19140, telef. GL 7-1533 ar skyriaus pirmininką Vytautą Matonį, 872 N. Woodstock St., Philadelphia, Pa. 19130, telef. CE 6-7923.

Baliuje bus progos ne tik pasilinksinti, bet ir susitikti senai matytų draugų bei pažįstamų atvykusių iš visos Amerikos. Rūbai vakariniai.

Solistė Vanda Stankienė.

vo nuteistas vienerius metus kalėti dėl to, kad ruošė vaikus prie pirmos komunistų. Šeškevičiaus kalbos tekstas gaunamas Eltoje, 29 W. 57th St., New York, N. Y. 10019.

JUOZO BACIŪNO PAMINKLO ATIDARYMAS

Š. m. gegužės 30 d., 12:30 val. p. p. Lietuvių Tautinėse Kapinėse įvyks velionio Juozo Baciūno paminklo atidarymas.

Velionio šeimos pageidavimu, paminklo atidarymą ruošia LB vidurio vakarų apygardos valdyba, kuri kviečia lietuvių organizacijas atidaryme dalyvauti su savo vėliavomis.

Organizacijos sutinkančios iškilmėse dalyvauti, prašomos neatidėliojant pranešti apygardos valdybos nariui K. Radvilai, 6831 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, telef. RE 7-5436.

• Pulgio Andriūšo antkapiui statyti komisija skelbia antkapiui sukurti konkursą. Premija 100 dol. Dėl platesnių informacijų kreiptis į komisijos pirmininką J. Riaubą, 9 Harrow St., Dover Gardens, S. A. Australia, 5048. Projektai turi būti pateikti iki š. m. liepos 27 d.

• Philadelphiajos lietuvių bankas Liberty Federal Saving and Loan Assn. balandžio 29 d. paminėjo 70 metų veiklos sukaktį. Šiuo metu bankas turi apie 100 milijonų kapitalo veikia keturi skyriai. Banko vyriausias valdytojas yra adv. Charles S. Cheleden, o dešinioji ranka — pavaduotoja jo žmona Ona Cheleden.

VASAROTOJŲ DĖMESIUI

Garsaus Cape Cod Kurorto Lietuviškos Vasarvietės Vilos Audronė savininkai Dr. Ed. ir Marija Jansonai praneša, kad vila Audronė šiemet atidaroma vasarotojui nuo birželio mėn. 26 dienos iki rugsėjo mėn. 18 d. ir jau dabar priima užsakymus. Kreiptis: Dr. Ed. Jansonas, 15 Rosedale St., Boston, Mass. 02124, tel. (Area 617) 288-5999.

Dalis publikos Ilonos Peterienės kūrinių parodoje. Iš kairės: rašyt. J. Jankus, P. Šlapelis, R. Pearce, P. Baluta, J. Jančys ir kt.

ROCHESTER

ILONOS PETERIENĖS PARODA

Rochesterio lietuviai skautai suruošė balandžio 17-18 d. Ilonos Peterienės kūrinių parodą. Prie parodos surengimo prisidėjo menininkės sesuo Nijolė Pearce ir dėdė Pranas Baluta. Lietuvių kolonija turėjo progos pasigėrėti Kalifornijos gamtovaizdžiais ir Ilonos Peterienės neabejotinai talentu.

Parodą atidarė rašytojas Jurgis Jankus atskleidamas mintis apie kūrėjus: "Meno esmė ir santykis su žiūrovu turi būti suvestas į paprastą supratimą. Pirmiausiai žmogus turi turėti ką pasakyti. Antra tam pasakymui turi surasti priemonę, — garsą, žodį, teptuką, spalvas ir t.t. Trečia, nugalėti medžiagą ir taip mokėti ją apvaldyti, kad žiūrovas suprastų jo mintį." Užbaigdamas rašytojas

• Ieškomas ir prašomas atsiliepti Edvardas Sadauskas (futbolininkas). Prašau rašyti: E. Vasiliauskaitė (C. Dudek), Sagastume, Chico, Lancha Galofre. Via C. S. F. Argentina.

• Lietuviškai vasarvietei Cape Cod vasaros sezonui ieškoma šeimininkė - virėja ir 2 mergaitės tvarkyti kambarių ir padavinėti maistą į stalą. Kreiptis Marija Jansonas, 15 Rosedale St., Dorchester, Mass. 02124. Tel. 288-5999.

J. Jankus komentavo, kad menininkė Ilona Peterienė savo tapyba neatsilikusi nuo žmonių ir žmonės ją mėgsta. Menininkė dar daugiau žadanti ateityje ir augančios menininkės vertė taip pat augs.

Ilona Avižienytė-Peterienė, meno studijas pradėjo Los Angeles, jas tęsė Kalifornijos universitete Berkeley ir Los Angeles miestuose, baigdama bakalauro laipsnį. Dalyvauja amerikiečių ir lietuvių parodose.

Ilona yra gamtos mylėtoja. Iš išstatytų paveikslų jautėsi, lyg jie būtų tapyti keliuose laikotarpiuose. Viena grupė paveikslų buvo daugiau realistiški su juntu modernišku stilium ir šaltų spalvų rinkiniu su dominuojančia balta spalva. Kontrastui vartojama tamsi stipri spalva kuri duoda kompozicijai šilumą, ramumą ir judesį. Kiti aliejiniais dažais tapyti kūriniai atrodo lyg būtų akvarelė, savo lengvumu, ir pereinamais švelnių šiltų spalvų tonais. Menininkė gal geriausiai

pademonstravo savo tapybos talentą, prel. M. Krupa vičiaus portretu. Kitai grupei neabejotiną įtaką turi Kalifornijos gamta, savo karštu spalvingumu. Kūriniai daugiau abstraktus, bet nepametę temos simbolio. Menininkė čia vartoja kontrastinių spalvų gamą, kuri puikiai su dideliu pasitikėjimu balansuota. Kūrinuose jaučiasi savarankiškumas ir gera spalvų perspektyva.

Ilonos Peterienės kūrinių buvo išstatyta 22. Lietuvių visuomenė šiltai priėmė menininkės kūrinius ir devyni pasiliko Rochesterijoje.

Liucija Laukaitienė

LIETUVOJE

• Šauliuose įvyko balandžio 13 d. senovinės muzikos vakaras. Išpildyti kūrinių: G. Palestrinos, Mozarto, Haendelio, Bacho ir kt. Teatro aktoriai skaitė Shakespeare, Petrarkos sonetus ir senųjų poetų eiles. (E)

Kviečiame praleisti savo atostogas Pietinės New Jersey Atlanto pakraščio gražiam kurorte

OCEAN CITY

mūsų vasarnamyje. Kambariai su šiltu ir šaltu tekančiu vandeniu kainuoja tarpe \$45.00 ir \$55.00 savaitei dviem asmenim.

Atdari nuo Memorial dienos iki pirmo spalio.

EUGENIJA ir JONAS JASINSKAI
Hotel Croft Hall, 601 Atlantic Ave., Ocean City,
New Jersey 08226

Telefonai: 399-9871, Privatus 399-1221
Area Code 609